

308991

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4.

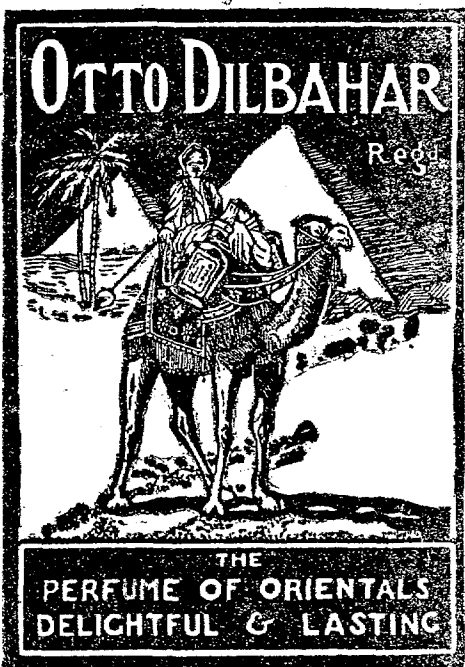
చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ అక్టోబరు నెల 27 వ తేది శనివారము

No 173

నంపుటము. ౪.

పింగళనామ సంవత్సర ఆశ్వయుజమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

నంబిక ౧౭౩

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126

(రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)
ఇప్పటికాలపు రుచి కనువగునూ, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు సువాసనగలది.
ఆల్కాహాలుగాని, రాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము
చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీ తువాలవై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోగ్ధమగు
సువాసన ని స్ఫులవరించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.		
చిన్నవైజు (ఆకడ్రాం)	సీసా 1-3 రు	0-8-0
మధ్యరకము వైజు 1-డ్రాం	" "	0-12-0
వేరొకవైజు 2 "	" "	1-4-0
పెద్దవైజు 4 " లేక 1/2 డ్రాస్సు	" "	2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పత్తెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిమపులూను దొంగకును. దీనికి
ఆనేకమగు నకలుపెట్టు కలవు. కావున, తాము కొనుగొనుచు సీసావైజు
నూ, కాట్టవైనన ఆటోదిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు. ఈ ఆటో
దిల్ బహార్ యొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయు గోరువారి దిగువవారికి
ప్రాసినచో అణాకిమ్మరుగుల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోల్ ఏజంటు ఆన్లర్ ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కో; నెం. 189, జుమ్మామసీదు బొంబాయి.

శత్రుణము దరఖాస్తు చేయుదు.

కొద్దిపకులు మాత్రమే.

భారతదేశ సేవకు రాలైన

లోకమాల ఆనిబిసంటు చరిత్ర

ఇది ఆంధ్ర దేశ స్వరాజ్య సంఘ కార్యదర్శియగు

గా. హరినర్సోత్తమరావు పంతులు ఎం. ఏ.

గారిచే సులభ శైలి వ్రాయబడినది. వెల 12 అణాలు.

శత్రుణము ఈ క్రిందివిలాసమునకు వ్రాయుదు:—

(916)

ఉత్తమగ్రంథాలయము 145, టంక సాలవీధి సామలకార్పేట, మద్రాసు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రముకొరకు ప్రత్యేకముగ తయారుచేయబడిన

"ఆంధ్ర శిగరెట్లు"

881

(కోడిపుంజు మార్కు గలది)

స్వదేశీవ్యాపారమును ప్రోత్సహింపవలదిన ప్రతివారును భరతఖండ
మున వెలిగి మేలైనపుగానుచే దేయబడు కోడిపుంజు మార్కు ఆంధ్ర
శిగరెట్లనే కొనుగొను. వెల సరసము. యంతమాత్రమును విదేశీ శిగరెట్లకు
తీసిపోవు. సాకెట్ 1-కి ఆరు శిగరెట్లుగల నూరు పాకెట్లు గల
వెట్టె 1-కి వెల రు. 1-8-0

నూరు వెట్టెలుగల కేసు 1-కి వెల రు. 118-12-0

ఒక కేసుగాని, వైగాగాని తీయువారికి స్పెషల్ కమిషను ఇవ్వబడును

యూనివర్సల్ టుబాకో కంపెనీ,

6, జనరల్ పీటర్స్ రోడ్, మహాబలిరోడ్ పోస్టు, మద్రాసు.

బహుమతి! 5 రూపాయల వెలగల వాచ్. బహుమతి!!

ఈ చిత్రపులోగల సిరా అద్దక వ్రాయు ఆస్తియాదేశపు
14 కాగితపు గొల్ల పేటెడ్ నిబ్బుల ఫౌన్టెన్ పేనా, ఒక
సిరాబుడ్డి, 1 నిబ్బు, 1 క్లిప్పర్ వెల రు. 8-4-0. ఈ పేనాను
కొనువారలకు వై చెప్పిన గడియారము ఒకటి బహుమతిగా
యివ్వబడును. మద్రాసు మెయిల్ రు కంపెనీ,
(888) చైవాబాదు కోడ్డు, మద్రాసు.

ఆత్మబిజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయవర్ణ
గ్రంథకర్త:— పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.

చిన్నవైజు చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0-8-0

మనజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

నోట్లవాక్కు 212, నరసరావు

Special Large Type Edition
CELEBRATED NOVEL. IN BIG TYPES

MARY PIECE

Or The Memoirs of a Maid Servant.

By G. W. M. REYNOLDS in 8 Volumes
Rs. 5 Single Volume As. 12, printed in glazed
paper, and contains more than 1,500 pages.
This novel is one of the Masterpieces of
Reynolds, full of gripping and Thrilling inter-
est throughout. Only a limited number of
Copies are printed owing scarcity of paper.

The virgin's kiss or the bronze Statue.

By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2
Single Volume As. 12. This novel is unrivalled
in fluency plot and description of nature,
art and love and characters, and is one of the
excellent productions of Reynolds. Only a
limited number of Copies are printed owing
to scarcity of paper. Apply sharp:—

Superior Watch Co.,

POST BOX No. 167,

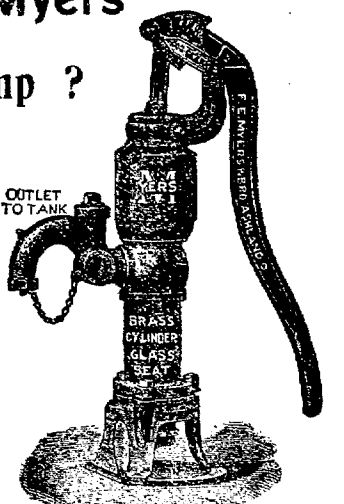
536

(A.) MADRAS E.

What is a Myers PATENTED

Hand Pump ?

A new practicable,
reliable and easy
working appliance
for drawing water
from any depth up
to 150 feet. Also
for farm and stock
use and small irri-
gation purposes. A
arge assortment of

various designs always carried in stock.
Write for full particulars and prices.

537

K. B. Joshi & Co.,

321, Hornby Road Fort Bombay

బరోడా వస్తుప్రదర్శనమున స్వర్ణపతకము బహుమతిగ
నొసంగబడినది. ఆటోవరసా రిజిస్టరుకాబడినది.

ఆగస్టు 1917 నాటికి సువాసనల
సెంటు పరిశీలనము వెల్లూరవ్వం
దను. ఒకచూరు కొని దీని యధార్థ
మును పరిశీలించు.

ధరలు	
1 డౌన్ బుడ్డి	2-0-0
1 డౌన్ బుడ్డి	0-1-0
1 డౌన్ బుడ్డి	0-1-0
1 డౌన్ బుడ్డి	0-1-0

పరస్థా తలచుమును గూడ పరిశీలించు. దీనిలో
లోనూ సంబంధ మగు చమురు శేరియు కలియుట లేదు.
సప్రసిద్ధమైన తలచునా సీసా 1-కి రూపాయి. పోటీజీ చేరు.
ఒక అణాచీటిని పంపినచో నమోనాకు ఒక చిన్న
సీసాతో చమురుచితముగ పంపబడును. (490)

ది పరస్థా పెర్ఫ్యూమరీ కో,
నెం 1, వైకోని, బొంబాయి నెంబు 8.

అత్యద్భుతమైన జోస్యము

మీ బహుకాలమును తేదీగిని లేక మీ వయస్సును
నక్షత్రమునగాని లేక మీ బాబును వ్రాయుచేసిన గాని
తెలియజేయును. మీ జీవితఫలములు సంపూర్ణముగ ఒక సం
వత్సరమునకు తెలుపబడును. ఇందులకు గాను మీ రొకరూపా
యిన మాకు పంపవలెను. మా జోస్యముయొక్క శ్రేష్ఠతను
గూర్చి పంధకోణములలో హైకోర్టుకేసుగనున్న టి. కే. శివ
రామయ్యయ బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాయుచున్నార:-
మీరు చెప్పిన భవిష్యత్తు అత్యద్భుతముగ ఈ సంవత్స
రమునకు ఇమడవలసియు నిరుద్ధములేకుండగ నిజమైన దృష్టాం
తము నిచ్చినది.

దీ కలింగ అస్సోలాజికలు బ్యూరో
902 నాడవము, విశాఖపట్టణముజిల్లా.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బహుశాశ్రయ - ఫిలుములు - పోరాలు - గ్యాసు దీపములు -
బొమ్మల కాళ్ళు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము.
కాటలాగు కాకరానా? (592)
బి. ఈర్వెల్లెపు అంబు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

శ్రీ కాశ్యుక్తి
సంవత్సరాది సంచిక.

పింగళినామ సంవత్సరము నందు సగము
భాగము గతించినది. ఇప్పటి నుండియును ప్రయ
త్నములుజరిగినగానికాశ్యుక్తి సంవత్సరాదిసంచిక
సకాలమున వెలువడుట కవకాశములు గలవిగవు.
కాగితముల కపారమైన కట వేర్పడిన యీ సమ
యమునందు సంవత్సరాది సంచికను ప్రచురిం
చుట దుస్సరముగ నున్నది. దేశభక్తులు భాషాభి
మానులు సంవత్సరాది సంచిక యందు ప్రచు
రించుటకు దగిన వ్యాసములను చిత్రపటములను
అక్టోబరు మాసాంతమునకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశ్య
లయమునకు జేరునటులు పంపి సంచికోప
యోగమును విస్తరింప జేయుటకును మా ప్రయ
త్నములను సఫలము చేయుటకును ప్రార్థితులు.
వ్యాసము లతిదీర్ఘములు గాకను చిన్నవిగ
నుండుట సమంజస మని వ్యాసలేఖకులకు
విన్నవించుచున్నాము. ఇంతవరకు ప్రచురితము
లుగాని ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు మహాస్థలముల
యొక్కయు చిత్రపటములను పంపుటకు సవిన
యముగ దేశభాంధవులు ప్రార్థితులు.
ప్రతికాధీపతి.

శా ర దాం బ
ఇది శ్రీ భర్తృబోధిని యను నాటకము.
సంఘమురాచార సంస్కరణమునకు మాన్య
మిందజూపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోటీజీ వేరు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశ్యలయము,
7, తింటు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

బాధాపడితులకు వరము: బహుశా నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అత్యద్భుతపు రక్తమువలన జనించు జాడ్యములకు కరీటుమవంటి వందు. కుతువులను, మచ్చలను, గండమాలలను
పుండ్లను, సూర్యోష్ణలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

ఈ వనోపధిసారసవరిల్లా నుజు మిమ్ముల నిస్సంకోచము, సహజమైన మధ్యవచ్చిన అన్ని విధములైన దోషములను
పోగొట్టును. వీరను సంలి పాదరసదోషమును, మలబద్ధకమును, రాష్ట్రసంబంధమును నొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును
పుష్కరించును. వీరరాశోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 డౌన్ బుడ్డిలో అమ్మబడును.

వి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

చీక బాహులి ప్రశంస

చీక బొమ్మలకంటే అపూర్వాయ విరచితము.
రూ 0-4-0 పోటీజీ అధికము.

ఆంధ్ర నర్మకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయశోక కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
ప్రారంభించినది. వెల 0-1-0 పోటీజీ ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశ్యలయము, 7 తింటు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుచేయువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు
నిరాకరించినచో కొద్దిమూలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బొమ్మలలోనే భాతునప్తము
కలిగినవారికి వ్యాధయతోకము బలహీనమై మరణకాలముదీర్చు దుఃఖము సమర్థవించును. ఈసాలామిసిరి
మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము లొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు తిర
ణాలము నుభయగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల భాతుపుష్టికలుగును, స్వచ్ఛస్థితిము మానును, భాతు పు
మాత్రియతో కలసిపోవుట మానును, సీరుచురుకు మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును. రక్తము వృద్ధిచుగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా
మిసిరిఅనునది ఒకబాతపండు. ఇదికాటూలో, కాండహర్ జేశములలో వైద్యులచేయును. ఆక్కడ జను
ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆజీవమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బును 15 రోజులు ఉపయో
గించుచి దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బులు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.
అనుమానప్రతీక పార్శ్వలతో పంపబడును.

15 ములాలు డబ్బీవెల రూ. 2-0-0. తనాలఖర్బు 1-3 డబ్బులకు 6 అణాలు.
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పుల మాన్పును.

సార్వత్రిక నొప్పుల భాగ
దోలును. వాయువు
పోట్ల పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును
ప్రతియుం టనుండడ గిగి.

వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనము, డిఫా, బొంబాయి అండ్ మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ పువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యచూర్మును
గమనింపుడు. కరస్పాకెచ్చు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ అండు కంవెని,
(53) 21, హమ్మం వీధి, బొంబాయి.
801 పాశ్చాత్య వేంకటాచల 594

వండితులవారి సిద్ధాపథములు.
లోకామయహార కస్తూరిమాత్రల నిష్పాదనను
పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునను అక్షులొలది సీసాలు విక్రయిం
బడుచున్నవి.

ఇండియావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సిబోక్,
మలియాష్టేట్, గోవా, ఫిజి, వలెడ్, ఈస్ట్రేలియా, మున్నగు
ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాపథమును, ఈ పక్షాగించు
చున్నారు.

మహాభాగము “ఒకేమొక లోకామయహార” కస్తూరి
మాత్రల సీసా మీయింట నున్న మెడల, బాటికి వైద్యుల
సమయమును, నిరీక్షించి, వెయిరెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.
శీతలము, శీతవాతము, అజీర్ణము, పార్శ్వవాతము,
జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, గజమునొప్పి,
బలహీనత, అసారోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలుగు వికారము,
చిన్నబిడ్డలకు లుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియు
ననేక రోగములును, ఈ సిద్ధామృత సేవనచే నాశ్వర్యముగా
పోయి గుణము గలుగును.

వైద్యశాలలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగక
రములగు రిన్నాటక మాలికలనుండియు యాపథములనుబట్టి.
తయారు చేయబడుచును.

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుతులు, ప్రతి సీసామందును
జాండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుమానప్రతీక, ప్రతిసీసాతో గూడి
యండును. 250మాత్రలన్న సీసా 4 అణాలు,
మాత్రమే.

6 సీసాల నోకసారి వెప్పించికొని
టపాల ఖర్చుతోచేరి రూ 1-8-0
12. సీసాలాకసారి కొనిన 2-12-0
25. సీసా లాకసారి గొనిన 5-0-0
పరుస్త్రకోగములకు మావద్ద ఆయుర్వే
దీయ సిద్ధాపథములు దొరకును.

విశాసము:—శ్రీ సీతా రామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

భారతీయులు: స్వపరిపాలనము

బొంబాయి విమర్శనానికి ప్రత్యుత్తరము

వి. జి. హార్నింగ్ ముగూరి ఉపన్యాసము

ఆంధ్రప్రదేశ్ సర్వోదయమునకు "ప్రస్తుత రాజకీయ స్థితి"ని గూర్చి చర్చించుట కొక సభ జరిగినది. ఆ సభ కథ్యులగు వి. జి. హార్నింగ్ ముగూరి ఉపన్యాసము నీ క్రింద బొంబయరుచుచున్నాము.

ప్రస్తుతము బ్రిటన్ దేశీయులును, మిత్రదేశాల వారును స్వాతంత్ర్య సంరక్షణకై మహాసంగ్రామమున పాల్గొనున్నారు. ఈ నియమానుసరణముగ బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో నున్న వలసరాజ్యములు స్వపరిపాలనాసౌఖ్యము కనుభవించుచున్నట్లే, భారతదేశము గూడ ఈ స్వపరిపాలన సంకల్పమునకు గరిగి యున్నదని వి. జి. హార్నింగ్ ముగూరి మిగుల సంతృప్తికరముగ వచించుచున్నారు. భారతదేశము స్వపరిపాలనమునకును గల చావుగల ఎవరును తృప్తికరంపజాలరు. ఏమోదేశ స్వతంత్రవాదములట్టికి ప్రతిపాలులైన ఆంగ్లేయులు, ప్రస్తుత సంగ్రామమున తిలధమువలనను, తన పుత్రుల మూలమునను మిత్రదేశాలకు మిత్రసహాయమున రించిన భారతదేశమున దక్క, తదితర దేశములపై దండెత్తుచు స్వాతంత్ర్యము తెలకొల్పబడెన, యుద్ధానంతరమున ఈ దేశ స్థితి యెట్లుండ గలదో గ్రహించరా? ఇట్టి పరిస్థితులు ప్రతి ఆంగ్లేయునకును బ్రహ్మాండములగు నుండును. ఈ విషయము బ్రిటిషువారికి బాగుగ తెలిగించుటకు యెడల, వారు భారతదేశ స్వపరిపాలనా వాంఛయు, సత్యమును, న్యాయమును గ్రహించగలుగుదురనియు, అప్పుడే దేశములోని ఐరోపీయున వర్తకులయొక్కయు, ఐరోపీయులయొక్కయు ఆటంకములంతయు నివారించుచు చేసిన కృషియు కల్గునలెను. ఐరోపీయుల ఆభిప్రాయమును తాము గృహింపించుచున్నామని మీరు చెప్పుచున్నావో మహాభయము. మీ ఐరోపీయులకు ప్రతినిధులు నామోదించినట్లుగానే, స్వతంత్రవాదము భారతీయులకు న్యాయప్రసాదము చేయబడుటకు సిగోధము గల్గించుచున్నదని వాడియాగారు చెప్పినమాటలు సత్యముగానోవు. అట్లయినచో నిట్టి పరిస్థితు లికముండుండరాదు. స్వపరిపాలనా వాంఛ భారతీయులలో నిజమగు రాజకీయ ప్రబోధమువలన నుద్భవించిన దనియు, వారు స్వనియమపరిపాలనమునకు మిగుల నాతురపడుచున్నారనియు ఆంగ్లేదేశ ప్రజలు గ్రహించవలయును. ఇంతవరకు భారతీయ స్వపరిపాలనావాంఛ స్వలాభాపేక్ష గలవారికి దక్క, ఎల్లరకును ఆమోదదాయకముగనే యున్నది.

కాని, స్వపరిపాలనా వాంఛ నియమానుసరణముగ మిగుల సమంజసమే యొనర్పటికిని, దానిని భారతీయులు కొనసాగితి తెలివితక్కువవారుగ నున్నట్లు కొందరభిప్రాయపడుచున్నారు. ఈ విషయమును గొప్ప అధికారుల ఆధారమువైని సేను నుడువుచున్నాను. ఏలనన, పూనానగరమున బొంబాయి విమర్శనా గుఱవనొందుచు, ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితుల పరిశీలించి, భారతదేశమునకు తక్షణమైనను, అచిరకాలమున నయినను స్వపరిపాలనము కొనసాగవలయు నను విషయము ప్రస్తుతమని నుడిచియున్నారు. ఈవిషయమును, మిషనరీలను హిందూదేశమున చాలకాలము నివసించియుండుటచే, వారు తమ స్వదేశములకు బోయినపుడవచ్చిన భారతదేశీయులగూర్చి వీరి అభిప్రాయములను విశ్లేషణయులుగ గ్రహింతురు. కావున, ఈ విషయమై మాటలాడునపుడు బొంబాయివిమర్శనా గొంతును జాగ్రూకతతో ముందు తాము చెప్పు వాక్యములలోని అర్థమునబాగుగ గ్రహించుకొనవలసియున్నది. వారు వ్యక్తీకరించిన భావముల నిండుక వివరింతము. మహావ్యూహమునకు ఏక రాజపరిపాలనము రాజకీయఫలితార్థమని వారు వక్కానించిన యున్నారు. నిర్భక్తులగు మహావ్యూహము మతము ప్రపంచమున మిగుల ప్రజాస్వామ్యము సంగీకరించు నుత్తము. కాని అది యటుండనియెడల హిందూ మతమునకు రాజకీయ ఫలితార్థము పరిపాలనమును అల్పసంఖ్యాకుల హక్కుగముచేయుటయే! కావున భారతదేశములో హిందువులను, మహమ్మదీయులను నివసించుచున్నారని, గాన రాజువలన వైసగాని, కొన్ని సంఘములవలన వైన గాని, లేక యీ రెండింటి సమ్మేళనమువలన వైన గాని, దేశము నిరంతరముగ పరిపాలితముగా

వలయునని మనము గ్రహించవలసి యున్నట్లు తోచుచున్నది. కాని, విమర్శనాకు త్రైప్రపుత్రై యుండియు, వారిదేశమున తమ మతము వ్యాప్తి సొందింప ప్రయత్నించుచుండియు, యూరపుదేశమున నున్న వీరి త్రైప్రపుత్రై రాజకీయ ఫలితార్థముల నీదేశమున నెండుకు నెలకొల్పి యత్నించు గాదో తెలియవచ్చును.

ఈ దేశములోని జనసామాన్యము స్వపరిపాలనమును వాంఛించుట లేదనియు వారిరుల హలమునే ఆమోదింపుచున్నారనియు, వారి ప్రభుత్వమువారు నివృత్తపాలకులగు నుండవలెనని వారి అభిప్రాయమనియు విమర్శనాకు మిగుల సమ్యక్ము గగుర పలికియున్నారు. కాని విమర్శనాకు వీరినెట్లుగూర్చిగాని, తిలకు, జిన్నా, జమ్నాదాసుగార్లను గాని, నన్నుగాని మరయే రాజకీయనాయకులవైన గాని అనుగమించి ప్రజాసామాన్యముకడకుబోయి, యాదిమయమై వారి అభిప్రాయమును గమనించి, తమ వాక్యములు సత్యములో ఆస్థ్యములో గ్రహించుట యచితముని సేను కొరుచున్నాను. అప్పుడు, వీరిక ముందట్టి వాక్యముల చెప్పుచు పునఃపట్టి ప్రత్యుత్తరమును గాంచెదరకుట నిస్సందేహము. ఐరోపీయుల విమర్శనము, ఐరోపీయుల వర్తకులను చేయు తెలివితక్కువ అందోళనము నెడల మనమిట్లే వర్తింపవలెను. నే నాంగ్లేయుడనగాన, వీరి అభిప్రాయములు ఐరోపీయుల లందరి అభిప్రాయములను గావించు, ఐరోపీయుల పదమునకు ఆంగ్లేయులు గాని, శత్రువులు గారని యిచ్చట అర్థమయి సేను నుడువుచున్నాను. మీరు బ్రిటిషు అభిప్రాయముల వ్యక్తీకరించుచున్నట్లు భావించునెడల, వారి అభిప్రాయములను యిచ్చటన, ఆంగ్లేదేశమున కొందరును మాత్రమే ఆమోదించుచున్నారనియు, యిట్టి భావములు బ్రిటిషువారి చారిత్రమునకును, స్వాతంత్ర్యార్థి లావకును ప్రతిపాల మనియు సేను పలుక సాహసింపుచున్నాను.

ఈ మాటలు మీకు ప్రసాదింపబడు దనుకను, అందు ముఖ్యముగ సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణము జరుగనున్న యిట్టి తరుణమునను, మీరు అందోళనమును చేయుచుండవలెను. యుద్ధము జరుగుచున్న నిట్టి సమయమున అందోళనమును గావించి, ప్రభుత్వమువారి కలజడిగలుగ జేయుట మంచిదిగాదని అధికారులు నుడువుచున్నారు. కాని, ఈ దేశమందలి ప్రభుత్వమువారి రాజకీయాందోళనానిరసనము యుద్ధముతో ప్రారంభముకాలేదు. రాజకీయాందోళనములు ఇంగ్లాండుమున్నగు దేశములలో జరుగుచు నేయున్నవి. రుష్యాదేశములోని రాజకీయాందోళనము విప్లవరూపమును దాల్చినదిగా నుండినదని వాడియాగారు చెప్పిరి. రుష్యామిగుల ఐకమత్యవిహీన దేశమగుటగాంచి, ఆదేశచరిత్రము మనము హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము నీయరాదని మనకు దృఢీకరించుచున్నదని సిద్ధాంతము ప్రభువుగారు చెప్పుచున్నారు. ఏలనన, ప్రధానప్రభుత్వమును తొలగించుట వలన అపాయములను రుష్యాదేశచరిత్రము మనకు తెలుపుచున్నది. కాని, అట్టి అధికారము మిగుల చెడ్డస్థితిలో నుండుటవలన అపాయములను ఆదేశము బోధింపుచున్నదని నాకుతోచుచున్నది. న్యాయ సమ్యతాందోళనమును బ్రిటిషు ప్రజాస్వామ్యము సంపూర్ణముగ గ్రహించగలరు. మీరు అందోళనమును గావించక, మూకీగావము వహించినయెడల, మీకెట్టి కష్టములునులేక, సంస్కృతవాదములై యున్నారనివారు భావింతురు. కావున, బాగుగాను చెప్పిరితిని వినప్రభావముగోగాక, వీరినెట్లు ప్రభువుల నిర్బంధ విమోచనమునకు కారణభూతమై, తీవ్రమగు న్యాయసమ్యతాందోళనము గావించవలయును. అప్పుడే మనకు స్వపరిపాలనము కరతలాపలక మగును.

యుద్ధము ప్రారంభమైన పిమ్మట చక్రవర్తి గారియెడల తమకు గల రాజభక్తిని వెల్లడించుటకు బొంబాయిపౌరులు పురచందరియున సమాజేశమైరి. నే నాసభకు వచ్చితిరి. కాని సభాభవన మంతయు భారతీయులతోడనే విడిచియుండుటయు ఐరోపీయులలో నొక్కడైనను సభకు రాకుండుట జూచి నాకు మిగుల సిగ్గుయ్యెను. అట్టి సమయమున గూడ వారు తమ విరోధములను, క్లబ్బులను విమోచనాలక బోయిరి. కాని వారి స్వలాభమున, ప్రత్యేకాభిప్రాయమున పోనన్నది, వారిలో రాజకీయజీవన యదృశమైనది అంటి వారందరుగలసి దేశము రాజకీయమందలి స్థితిని పరిశీలించి వీరినెట్లు ప్రభువులు భారతదేశీయుల నిట్లు తప్పుమాటములకు నడుపుచున్నారని గ్రహించగలిగి, ఇట్టి రాజకీయములు గౌరవపాత్రము లెట్లును?

జేరారు ప్రత్యేక రాష్ట్రము

నెలమూలు చుండల సంఘమువారిటుల ప్రకటించిరి. 1903 వ తేద్య: ౧౧ నాకు 50 ఏండ్లు జేరారు 4 జిల్లాలను ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా బ్రిటిషు దొరతనమువారివలన పరిపాలింపబడెను. ఆపున ౧౦ గాభా విభజన నుచు జేరు మోగిన కష్టనప్రభువు జేరారును మధ్యరాష్ట్రములతో కలపి ఒక శిశు కల్యాణమును స్థాపింపిరిగాని నిశ్చయించెను. మహమ్మదీయ పరిపాలనమున 1858 వ తేద్యము కరకును 150 ఏండ్లు ఆనాలుగు చుండలమును ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా పరిపాలింపబడెను. ఈ రాష్ట్రము స్వల్ప విస్తీర్ణము గలది. సారవంతమైన భూములుగలది. ప్రజలు సాగుపడి పనిచేయువారు ఈ రాష్ట్రమున చుట్ట పరిగలాటతో కలుపుట ఇరవీ ప్రజల కేమియును సంతృప్తికరముగ నుండలేదు. ఈ 11-వత్సరముల అనుభవముచుట్టి అట్లుకలుపుట అనుచితమని గట్టమైనది. ఈ రాష్ట్రమును చురల ప్రత్యేకంపక చేయు సేవధానముచుగాన రాష్ట్రములను సంస్కృతీకరము కావలెను. మరియు నీ రాష్ట్రస్థానమును స్వాధీన రాష్ట్రవాదులు ముఖ్యముగానాలోచింప వలసియున్నది. హైదరాబాద్ నైలాము గారితో చేసికొనన విన్నయింపబడికల వలన నీ జిల్లాలను సంపూర్ణ రాష్ట్రముగా నొనరించుటకు న్యాయ శాస్త్ర సంబంధముగ నభ్యంతరము కలిగి యున్నదని తెలియుచున్నది. మధ్య రాష్ట్రముల కొనసాగబడిన శాసనసభ మున్నగునవి జేరారున కొనసాగబడనే లేదు. మధ్యరాష్ట్రముల శాసనసభలో జేరారు ప్రజల నెత్త పీలులేనందున కొందరు జేరారువాడు ఆ సభలో సభ్యులుగా నున్నంతమాత్రమున ప్రయోగము లేదు.

దేశమునందు ప్రస్తుతమున్న రాష్ట్ర విభజనము సంతోష గాన దానిని రద్దుపరచి భాషాధారమున ముల విభజనము గావించవలె ననునది చాల ముఖ్యవిషయము వినిననాచ్చ నాయకులు చాలతీవ్ర బూతువలెను. అట్లు చేసినచో జేరారు మరికొన్ని భాగములతో చేర్చబడవలసి యుండును. అట్లు ఏ భాగములతో చేర్చబడవలయు నిర్ధారణ కావలెను. ఆ భాగములన్నియుకలసి యొకగవర్నరుపరిపాలనము క్రిందనుండ వీలగునట్లు లేని జనసంఖ్యకు కలిగియుండవలెను. లెప్టనెంటు గవర్నరు, ఫీపుకమీషనరుల పరిపాలనము నెత్తివేసి అన్ని రాష్ట్రములందును గవర్నరులను కార్యనిర్వాహక సంఘములను ఏర్పరుచుటకు కాంగ్రెసువా రాలోచించిరి.

జేరారు రాష్ట్రవాదమును ఆరాష్ట్రాభివృద్ధికి సంబంధించిన పనులకు వ్యయ పనులకుండ లేని ఏర్పాటులను చేయవలసి యుండును.

దీనిని గూర్చి చర్చించుటకు ఈ నెలములలో 100 మంది జేరారు ప్రముఖులు సమావేశ మయ్యెదరు. పిమ్మట దానిని ఇండియా మంత్రి గారికి నివ్వించుట కొక ప్రతినిధి సంఘమును నియోజింపవలెను.

మదరాసు సదరన్ మరాటా రైల్వేకంపెనీ.

(ఇంగ్లాండు కంపెనీతో ఇన్ కార్పొరేటు కాబడినది.) ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు.

ఈ క్రింద ఉదహరించబడిన రైలుస్టేషనుల దగ్గరనున్న రాక్షసిబాగు బూడిదను పాకాలలో ఉదయము 8 గంటలకు 1917 సం॥ నవంబరు 5 వ తేదీని బహిరంగముగ ఏలయు వేయుటకు నిర్ణయించడ మైనది.

- (1) వేందాడు, (2) వెంకటగిరి. (3) ఎల్లకారు. (4) కాళహస్తి. (5) తిరునల్లి (పడమర) (6) వాయలపాడు. (7) మదనపల్లిరోడ్డు (8) కురుబాలకోట. (9) ములసల చెరువు. (10) కదిరి (11) ముదిగుబ్బ. ఏలములో గెలిచినవారు తక్షణము కంపెనీ వారి ఏలపు పాటదారులకు పాటసామ్య సంకేతము చాఖలు చేసికొనుచుండును. తృప్తికరము గగుర్తదారుకు కంపెనీలోకి బహుబాజును నొకదానిని వ్రాసియుచ్చి కంట్రాక్టు ప్రకారము మరతులను జరిపెదనని 100 రూప్యముల హామీ యాయవలెను.

శ్రీ రాజప్రతినిధిగారు

కెల్వెన్ ది రాబ్బరు.

అక్టోబరు 24 వ తేదీన శ్రీ రాజప్రతినిధిగారు పగలు 11-30 గంటలపుడు సేదీనును మెహెరియలు హాల్లో బెలుచి స్టా న్సు నందలి రా జు లను, సర్దారులను, తక్కిన భాగ్యవంతులను నాయదలను అనరించుచు నొకదర్బారును గావించిరి. దొరలనుగారి పైకి, తదిర ఉన్నతోద్యోగులు గూడ దర్బారున కేగిరి సర్దారులు మొదలు గా గల వారందఱును 11 గంటల కే దర్బారునకు వచ్చిరి. 11-10 గంటలపుడు 19 చుపాకులు కాలబడు చుచుగా లానుబేలాజామగారు కాలటనందలి రాజకీయపు ఏజెంటు సహితముగను, 6 గురు పరివారకుల తోడను దర్బారునకేరెంచిరి. బెలుచిస్టానపు ఉద్యోగిచేతను రాజప్రతినిధిగారి అంగరక్షక నైపుణిని చేతను గౌరవించి బడియతడు ఉచితాసనాసీనుడయ్యెను. ఆ వెంటనే కెల్వెన్ హాలు పుసర్వ సేనాని పరివార సహితముగవచ్చెను. అతడు వచ్చునపుడు 18 చుపాకులు గాల్చుచుండెను. అందరికంపెను ఆలస్యముగ వచ్చినవారు కలాసాఖాత్ నుహారాజుగారు. కాలటనందలి రాజకీయపు ఏజెంటును, అతని తమ్ముడును, లొమ్మందుగు రనుచరులను వచ్చిరి. అతడు రాజప్రతి నిధిగారి ఏజెంటు చేతను దేశమందలి చేతను సన్మానింపబడి యుచి తా సనాసీనుడు గావించబడెను. అతడు రాజప్రతినిధిగారి కుడి ప్రక్కనుండి గడ్డెన్నెసూర్కుండిరి. ఎడమప్రక్కనుండి గడ్డె మోద రాజప్రతినిధిగారి ఏజెంటుకుర్కుండి యుండెను. రాజ ప్రతినిధిగారు సమముగ 11-30 గంటలకు దర్బారునకు వచ్చి సీరి. మోటారునుండి దిగుచుండగా 81 చుపాకులు కాలబడి యెను. దర్బారు గృహమున కారంభమున నె యుండు రాజప్రతినిధిగారి యంగరక్షక నైపుణిలు బాగాను వాయిచిరి. జాతీయగీతము పాడబడియెను. ఆ సమయమున నచటనుండు వాచెల్లి నిలువబడి నిశ్చలముగ నుండిరి. దర్బారునకు తేరచుటకు శ్రీవారి యనుజ్ఞయైన పిమ్మట నచటి ఏజెంటు కాలటఖానుగారిని, వారి సోదరుని, లాను బేలాజామగారిని రాజప్రతినిధిగారి కెటుకపరచిరి. పిమ్మట నచటి రెవిన్యూ కమిషనరు డాబ్బుగారు ఆరాష్ట్రపు ఆధిక సహాయపు కమిషనరులను రాజప్రతినిధిగారి కెటు పరచిరి. పిమ్మట ముఖ్యులగు సర్దారులను, గొప్పవారును తెలియజేయుచుండిరి. అటుపిమ్మట రాజప్రతినిధిగారు హెచ్. ఆర్. సి. కాబ్బుగారికి సి. ఎస్. వి. పతకము నొసగిరి. మరి కొందఱు తగునగుముగ్గుల వచిత బిరుదులు లొంగబడినవి. సనగలు మొదలగువాని నొసగుటయే గాక రాజప్రతినిధి గారు తగిన బహుమానములను గూడ నొసగిరి. అనంతరము

రాజప్రతినిధిగారు

సామంత రాజులకును, సర్దారులకును, దర్బారునకు విచ్చేసిన తగుమనుముగ్గులందఱికిని స్వాగతోపన్యాసము నొస గిరి. ఈయనపన్యాస భాసంతరికరణము ఉరుదుభాషలో గూ డ జరుపబడియెను. రాజప్రతినిధిగారు తమ యువన్యాసమున నిట్లు చెప్పిరి. తాము బెలుచిస్టానమును జూచుట కిదియే ప్రథమ మైనను తమపై పరిపాలనా బాధ్యత పడిన నీ మహాసామ్రాజ్యమున నదియేదియో కీర్తి ప్రతిష్ఠలుతని సామాన్యరాష్ట్రముకాదు. తమ ఏజెంటు సర్ జాను రామ్మె గారి మూలమున తమకీరాష్ట్ర వ్యవహారములన్నియు బాగుగ దెలియును. ఈరాష్ట్రాభివృద్ధియందు తాము ప్రత్యేకదృష్టి నుంచుచున్నాము. అటులనుండుటయే నావశ్యకము. యుద్ధా రంభమున నీరాష్ట్ర ప్రజలంత రాజభక్తిని జూపినదియు తామెటుగుదురు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య సహాయార్థము కలెక్ట్ ఖాను గారును, లాస్ బేలా జా ము గారు ను, ముఖ్యునాయకులను, తక్కిన సామంత ప్రభువులను, కాబూ లు నివాసులును, పథానులును, అందఱునుగూడ నెంతయుతా న్న హమును జూపినదియు తా మెటుంగుదురు. ఈ సంగతు లన్నియు సంతోషముతో తాము వింటిరి గాని అద్భుతమును మాత్ర మొందలేదు. ఏలనన బెలుచిస్టానపు ప్రజ లెంతటిహుళా తా మెటుంగుదురు. ఇందు ప్రజలెట్టిభివృద్ధి నొందుచున్నదియు, ముఖ్యముగ కేటసుసంస్థానము నందు ప్రజాభివృద్ధికరము లగుమార్గము ఏజెంటుగారి సహాయమువలనను, కర్వులు ద్యూ గారి బుద్ధికుశలతవలనను, ఖానుగారి యుదారస్వభావమువలనను ఎట్లుజరుగుచున్నదియు, పన్నుల పురాతనకాలములలో కలె తక్కువగ నున్నను నవయుగపు మార్పులెట్లు సంస్థానమున ప్రజలెట్లుబడినదియు తాము తెలిసికొనిరి. సంస్థానాధ్యాభి వృద్ధిమార్గములుగూడ వృద్ధిపొందింపబడుట సంతోషకరము, ఇది భౌతికాభివృద్ధికి మంచి శుభ సూచకము. సంస్థానపరిపాలనమున కంత మెన్నటికినిలేదు. అందుచే యభి వృద్ధినిగూర్చి నిరంతరము దృఢప్రయత్నముల నొనరింపవల యును తమన్న సంస్థానాభివృద్ధి యంతయు నతిశ్రేయముగ కూలగలదు. ఇప్పుడు తామెందు సంతోష మంతగా రాష్ట్రముభి వృద్ధికి ప్రవచ్చినదనికాదు; అది ఇటువై నిరంతర మభివృద్ధినిందు

నట్టి యేర్పాటులు గావించబడినవి. తా మత్యధికముగ సంతోష ము నొందుచున్నాము. ఖానుగారి బుద్ధి కుశలతను మెచ్చి శ్రీ జార్జి చక్రవర్తిగారు వారి సన్మానియ నపుడు 21 చుపాకుని గాల్చుట కనుజ్ఞనొసంగిరి. ఖానుగారిట్టి గొప్పగౌరము నందినం దులకు తామువారి నెంతయు కృతజ్ఞులందుచున్నారనిరి.

ఈ యభివృద్ధిసములు కేటసు సంస్థానమంతట నుండు సామంత ప్రభువు లందఱికును జెందగలవు. ఇందు సరవాను ప్రభువులను, ఖలవాము ప్రభువులను గూడ జేయు రుసుటకు తమకు మిక్కిలి సంతోషకరముగ నున్నది. సర్ జాను రామ్మె గారు తమవారి యచలిత రాజభక్తిని గూర్చి బాగుగ జెప్పియున్నాము. మెహెరియల కేటసుసంస్థానమున బ్రిటిష్ వారి యధికారమును నెలకొల్పుటకు వారెంత సహాయ మొనర్చుచున్నారో తమకు తెలియును. ఈ దనములే తాము వారి నాయనకును గూడ జెప్ప యుండును. నాని గుర ద్భివృద్ధిమార్గమున దేశము నందలి అంతరిక్షకలహములు తమ కోపమును చేపి తగిన శిక్షను నొందుట సంభవించెను. అయిన నిట్టిశిక్ష నురయెన్నడును అవసరము లేకుండునటుల జేయబడు ననితమకోరిక. మరియు తప్పుమార్గము వట్టిస ఆమాకలు బుద్ధితెచ్చుకొని దేశమున విడసి హాయిగ కాలినినొందును గాకయని తాము తలంచుచున్నాము. అటుల వారు మరల తమవిశ్వాసము నకు పాత్రులగుదురు గాక! ఖాత్ సాహెబు గారి యుదరణను బడయుదురు గాక. ఇప్పుటికి జేసిన యభివృద్ధిలో ఖాత్ సాహెబుగారు తృప్తిపడి యూరకుండరాదు. చేయవలయున డింక విశేషముగ నున్నది. పరిపాలితల నుభాభివృద్ధి పాల కుల బుద్ధి కుశలతా నేర్పరితనములం దున్నది.

ఇంక బెలుచి ట్యూమును రాష్ట్రమును గూర్చి సర్ వ హావాక్యాఖాను బట్టి గారుచట లేకుండుటకు తమకు చాల విచారముగన్నది. అతనిగూర్చి ట్యూమునుసంస్థానమేగాక అగ్లనీ స్థానమంతయు సగర్వము నొందగలననుట అతిశయోక్తికాదు. అతనికుమారుడు తండ్రికి తగిన పురుషుడగును గాకయని తాము కోరుచున్నాము. బట్టి, మాతీలకు మరలకలహములు ప్రారంభ మగుటకు చాల విచారము గ నున్నది. చాల వరకవి తగినవిగాన నింక రూపు మా యు ననితా మా కిందుచున్నాము. చక్రవర్తిగారు మహాసంగ్రామమును గూర్చి చీకాకు నొందుచుండు నిత్రతీ నజని ప్రజలు తమలో దాము దొమ్ములాడుట మంచిదికాదు. అంతరిక్ష బుద్ధివిహీనత ఇం కొకటి యుండజాలదు. అదనిమాకలలో కలహములు బెరుగ కుండునట్లును, వారు నాగరికులగునట్లును జూచుటదేశాభి వృద్ధి కెంతయు తేరుదాముకము. లేవన్న చాల యనర్థములు వాటిల్లగలవు. అచటి వారందఱును బాగుగ జాపకమునకు దెచ్చుకొనవలసినసంగతి యొకటి గలదు. సర్ జాను రామ్మెగారు కెల్వెన్ దర్బారులో వారందరి నాయకుడుగ నుండుట కిదియే కడపటి తరుణము. వారును గూడ అందులకు చాల చింతిల్లడ రని తమ యుద్దేశము. తమ యుద్ధ్యాగకాలమున వారు దేశ మున కెంతేనియు లాభము నొనరించిరి. ఈరాష్ట్రాభివృద్ధి కెంత యు మూలకారణమగు సర్ జాన్ రామ్మెగారి బుద్ధి కుశలతా లాభము నీ సంస్థాన మికిమీద నొందలేకుండుట తమకు చాల విచారముగ నున్నది. రాజప్రతినిధిగారి వాక్యములు చెప్పుచుండినపుడు సభ్యులు మాసిక ఆహ్లాదమునకు మితిలేదు.

రాజప్రతినిధిగారి యువన్యాసము పూర్తియైన పిమ్మట ఏజెంటుగారు శ్రీ వారి యనుచుతని దర్బారు పూర్తింపయి న రితిచే పూర్తి గావించిరి.

రెండవపూట రాజప్రతినిధి గారు కేడిటుక శాలను, సోమరెట్టు లఘుపదాతి దళాలయమును, నైనిక పసతిగృహ మును సందర్శించిరి.

బక్రీదు కలహములు, బీహారులో హిందూ మహమ్మ దీయ కలహములు దినదినాభివృద్ధిని గాంచుచున్నవి. మజ్రుహ్ మాక్కు గారెంత చెప్పినను వినక పహ్యాదీయులు బాధితుల కొకకు హిందువు లంపు విరాళముల నిరాకరించుచున్నా రు. కాన్నూరు మసీదు అల్లరు లపుడు వసూలుచేయబడిన సా మ్ములో మిగిలినదని నుపయోగింపవలెనని మహ్మదీయ లంద ఱును తలంచుచున్నారు. ప్రస్తుతము మాక్కుగారివద్ద రూ 80 వేలున్నవని తెలియుచున్నది. బక్రీదు కలహములందు బాధ నొందినవారి సంరక్షణార్థ మీ సామూహ వినియోగింపవలసిన దని చందాదారులు మాక్కుగారిని గోరునట్టి ప్రయత్నములు గావించబడుచున్నవి.

పలివెల గ్రామమున మ||శ్రీ|| పోతాప్రగడ స్వశింహం గారిచే పాలగుమ్మి జగన్నాథరావుగారి ఆధిపత్యము క్రింద స్వరాజ్య సమితి స్థాపించుటకు సభ జరపబడెను. మ||రా||శ్రీ పాలగుమ్మి జగన్నాథ రావుగారు అగ్రత్యులుగను, జేవులపల్లి నూర్యనారాయణ మూర్తిగారు కార్యదర్శిగను, ఇక 10 మంది మేంబర్లుగనుండి స్వరాజ్యసమితి ఏర్పరపబడెను.

బర్మా శాసన సభ.

బర్మా శాసన సభ యొక్క రెండవ సమావేశము 24-వ తేదీన మధ్యాహ్నము 12-45 గంటలపుడు మేయేహ్యాయందలి నొరతనపు గృహము నందు జరప బడియెను. రెప్పెనెంటు గవర్నరుగ వనిచేయు చున్న డబ్లియు. ఇ. రైనుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. నేటి యందు కల్లీని కలెక్టును గూర్చి డి. ప. పా. ది. డి. ప. బ. డి. న బిల్లు నాలోచింప నియమింపబడిన ప్రత్యేకసంఘమువారు చేసి న సలహాల నాలోచించుట కీసభ సమావేశమయ్యెను. బిల్లు నందలి వివరములను సవరణములను తెలుపుచు సంఘము వారు గావించిన తీర్మానములను సభ్యులందఱి కానాటి యుదయముననే యాయుక్తిగ నుడులకు అంతకు ముందుగా నీయలే నందుకును చాల విచారము నొందుచున్నార మని సి. ఎం. వెబ్బుగారు చెప్పిరి. పిమ్మట మూ|| వెబ్బు గారు బిల్లునంగీకరింప ను ప పా. ది. డి. ప. బ. డి. న జా ము ల గారు దాని ననువదించిరి. జె. యి. ద్యూబెన్నుగారు బలపరిచిరి, పిమ్మట బిల్లుందలిచే నంగీకరింపబడెను. బర్మాలో స్వర్ణకులంద టును గలసి దొరతనమువారి కిందును గూర్చి మహాజనుక వానింపిరి. బర్మాలో నిర్మలమైన నెయ్యి దొరకుట కష్టము. అపవా దొరతనా దాని చాలమంది జనులు శాసనసభకు స్థితి యందుండజాలరు. కనుక తాముకొంచెము కొంచెము కొవ్వను నూ నెనుగలిపియమ్ముచుండుటవాస్తవము. గావున ప్రజలందఱికిని నేయిగానితత్పూర్తిత్యాగము యముగాని చిత్కటావశ్యకముగనుక దొరతనమువారిందునుగూర్చి తగిన జాగ్రత్తను తీసికొనవలయు నని వారుకోరిరి. అందుచే బిల్లునం దిట్లు శాసించబడెను. నెయ్యి యని యమ్ముకట్టపదార్థము హెచ్చువెల కన్యబడినను కేవలము నెయ్యిగనే యుండవలయును. అందు కల్లీవెయ్యియు గలుపగూడదు. కొవ్వనునె గలిపి యమ్ముదాని కల్లీనూనె గనె యన్యవలయునుగాని నెయ్యిగా నమ్ముగూడదు. అమ్ము నతడును, కొనునతడును దాని కల్లీనూనెగ నె గ్రహించి ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటలో జరిగింపవలయును. మోసముమాత్రము కూ డదు. ఈ యేర్పాటునకు సభ్యులందఱును మెచ్చిరి. పిమ్మట సభ మూసివేయబడెను.

వకటన.

929

గోదావరిజిల్లా పెద్దాపురం తాలూకా పెద్దా పురం డిస్ట్రిక్టు మునసబు కోర్టులో చేరిన సుబ్బం పేట గ్రామకాపురములు అను విరుద్ధ సూక్య్య వగైరాలు 7 గురు సదరుగ్రామ వాడబలిజెలకు సుబ్బంపేట, కొమరగిరి, సముద్రములో ప్రత్యేక ము చేపలు పట్టుకునే హక్కు కలదనియు యితర గ్రామస్థులకు అట్టి హక్కు లేదనియు మొదలగు సంగతులతో పుష్పాడలివారు జగ్గరాజుపేట గ్రా మకాపురస్తులు పెరుమళ్ల యల్లయ్య వగైరా 8 గురు వైన సుబ్బంపేట గ్రామ వాడబలిజెలు హ క్కును స్థిరపర్చుటకును, జగ్గరాజుపేట వాడ బలిజెలు సుబ్బంపేట కొమరగిరి సముద్రములో చేపలు పట్టుకుండా యింజక్షన్ వుత్తరువు జారీ చేయించుటకును కోరుచు కాకినాడ టెంపొరరీ సబుకోర్టులో కోర్టు వారి పుత్తరువును పొంది దావాదాఖలు చేసివున్నాడు. సదరు దావా అస లు 40 రుగా ఫయిల్ కాబడినది. సుబ్బంపేట గ్రా మస్థులు అందరి తరపున సదరు సంబరు వాదులు; జగ్గరాజుపేట గ్రామస్థులు అందరి తరపున సదరు సంబరు ప్రతివాదులు వయిన దావాచేసినారు. వాదులు వాదముతో యేకీభవించి వాదులుగా చేరదలచిన వారందరు వాదులుగాను ప్రతివా దులుగా చేరదలచినవారందరు ప్రతివాదులుగాను చేరవచ్చును. ప్ర తి వా దు లు ప్లే టు మెం టు నిమిత్తము సదరుదావా, 1917 సం॥ నవంబరు 12 తేదికి వాయిదా వేసినారు. ఈ కోపుగా ఫార్టీలు గా చేరదలచినవారు చేరవచ్చును.

మకాం- కాకినాడ } L. Subba Rao
18-10-1917 } Plaintiff's Vakil
Subordinate Judge }
Temperary Court }
Cocanada. } By Order of Court
22nd Oct 1917 } S. Setaramayya
Head clerk

వృత్తాంతములు

(౧)

నివిలసర్వీసు పరిశీలన:—ఇండియా నివిలసర్వీసు పరిశీలన 1918 వ సంవత్సరము ఆగష్టు నెలలో జరుపబడును.

ఉద్యోగిగర్హముతోడ తెట్టి నెంటు గవర్నరుగారు నవంబరు 13 వ తేదీని రంగూనునగరమునకు విచ్చేయుదురు.

దశరా, మొహరములు:—లాహోరు నగరమునను రెండు యుత్సవములును శాంతి ప్రదముగ జరిగినవి. కోట పరిసరమున మన్న మైదానమున రామలీలో త్వవము జరిగెను. హోలీను యేర్పాటులు కొనియాడ దగియున్నవి.

పగలనండి తొలగుట:—జక్కాల్లు, హిస్సాటు పేటలగు నడుమ 8 వేగముల పట్టానుండి తొలగుటచే రైల్వే సరాసరిని పోవుటలేదు. బండ్లు పట్టానుండి తొలగిన స్థానమున ప్రయాణికులను, టిపాను ఒక రైలునుండి వేరొక రైలులోని కెక్కించుట జరుగుచున్నది.

లక్నో నగరమున మొహరము:—పోలీసువారి కట్టుదిట్టములవలన ఏ గండరగోళము లేకయే రామలీయుత్సవము జరిగినది. మొహరము పండగదినమున హైందవుల రైల్వే యుత్సవమును జరుపక, సోమవారమునాడు తమయుత్సవమును ప్రారంభించుదురు.

కరండి: రు గారివై యుత్సవపు రద్దగుట:—న్యూఇండియా ట్రికాయం దుపసంపాదకులుగ నుండిన విష్ణు రఘునాథ కరండి కరుగారివై చెన్నపురి దొరతనమువారిదివరలో నొనర్చి యుండిన యుత్సవపు రద్దచేయబడినది. వైయుత్సవపున వీరు చెన్నపురికి రాగూడదని యాజ్ఞయైయుండెను.

కృష్ణా గోదావరి జిల్లాల రాజపుత్ర సమాజము:—ఈ సమాజముయొక్క పాంవత్సరసమావేశము తణుకు తాలూకా మండలి గ్రామములో 4 వ నవంబరు 1917 తేదీని శ్రీ భూపతిరాజు బంగారాజుగారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుపుటకు నిశ్చయింపబడినది. ఉదయము 8 గంటలకు సభ ప్రారంభమగును.

అగిరికొర్ర వైద్యశాల, తిరుచనాపల్లి:—ఈనెల 21-వ తేదీన గృహముయొక్క 12-వ వార్షికోత్సవము జయప్రద తిరుచనాపల్లిలో జరుపబడెను. ఆ దినమున నగరమండలి కన్నదానము చేయబడి గ్రుడ్డివారికి, బంటివారికి వస్త్రములు గూడ ఒకగటబడినవి. ఆ మరునాటిదినమున బ్రాహ్మణ యువకులు చేయబడినవి.

“హోమగులు” నకు మరియొక వ్యతిరేకాభిప్రాయము:—ఆంగ్ల హైందవ సామ్రాజ్యసంఘమువారి నాగపూరు శాఖ 25 వ తేదీని నాగపూరులో సమావేశమయి “హోమగులు” ఆందోళనమును ఖండించుచు తీర్మానముం గావించినది. మరియు కార్యదర్శిగారికి తమయభిప్రాయముల నన్నిటిని దెలుపుటకు మరియొక తీర్మానము గావించబడినది.

కైడిలకు ఏర్పాటులు:—తురుకులగు కైడిలకొర్రకు నిర్మితమగుచుండిన మందిరములు సమాప్తమైనవి. క్రొత్తగ మరియొక క్యాంపుకు నిర్మింప యేర్పాటులు జరుగుచున్నవి. తురుకులలో లతిసంతోషము తమ జీవమాత్రమ గడుపుచు సంత్సృతై యున్నారు. వీరలు నికసింపు గృహములు విర్యములై పరిశుభ్రమగు నావారపదార్థములు సప్లయ అగుచున్నవి. వినోదములు, ఆటలు మున్నగు వానితోడ వీరు కాలము గడుపుచుండురు.

లండను నగరమున నొక గొప్పసభ:—బెనెంటుప్రభు తులవిడుదలను గూర్చి యూరోపియను సమాజమువారు వెలువరించిన యభిప్రాయమును సమర్థించుటకును, మాంటేగు గారిండియకు విచ్చేయుట కందుకున్న యుద్దేశమున చర్చించుటకును, లండనునగరమున యీ నెల 30-వ తేదీని సిడెనహాము ప్రభునియధ్యక్షతక్రింద నొకగొప్ప సభ జరగ బోవుచున్నదని కలకత్తా నగరమందని యూరోపియను సమాజకార్యదర్శికి తండ్రి వార్తచ్చెను. తమ మండలములయందు ప్రాముఖ్యత వహించియుండిన వ్యక్తులతోడ ఇంగ్లాండున నున్నయెడల సభకువిచ్చేయ కలవినదనివారలకు తండ్రివార్తల నంపెనగును.

వైకుంఠాధి:—ఈనెల 20 తేదీతో సంవత్సర వారమున 19626 రకు వైకుంఠాధి, వాలిలో 9986 రు చనిపోయిరి. బొంబయి 4481, చెన్నపురి 961, బీహారు 71, సంయుక్త రాష్ట్రములు 817, పంజాబు 157 బర్మా 178, మధ్యరాష్ట్రములు 965, మైసూరు 864, హైదరాబాదు 792, మధ్యఇండియాను 760 రాజపుత్రస్థానము 990 మంది వైకుంఠాధి వలన మరణించిరి.

12 సంవత్సరముల బాలాధిక శ్రీని రక్షించుట:—గత బుధవారమున బొంబాయిలో మంచిదీని చెఱువులో స్నానము చేయుచుండిన మంగళబాయి అను 60 సంవత్సరముల శ్రీకాలుబారి నీటిలోపడి మునుగుచుండెను. గట్టుపైనుండిన తెకి పేండు బట్టాభాగవత్ అను 12 సంవత్సరముల బాలుడు చెఱువులోని కురికి యామెను బయటకు దీసికొనినట్లు. ఇంతలో నచ్చట ప్రోగుపడిన మాగ్గుల లామెను వైద్యశాలకు దీసికొని వెళ్లిరి.

బంగారపు నాను పోవుట:—గత సోమవారమున బొంబాయిలో లిటోకూము సలిగారు హార్డింజి ప్రెస్స్ వైద్యశాలయొద్ద బండిగి ఆక్రమణ చేసివెళ్ళులో నేవీయో కొన్ని సామానులను కొనటకు లోనికివెళ్ళెను. సుమారు 500లు విలువగల బంగారపునాను బంగీని యామె తనబండిలో ఒడచి వెళ్ళులోనికి బోయెను. తిరిగివచ్చి చూచునపుటికి బంగీ మాయమయ్యెను. పోలీసువారు బండివానిని పట్టుకొని కేసువిచారణ చేయు చున్నారు.

దశరా, మొహరము ఉత్సవముల గండరగోళము:—ఈఉత్సవముల సందర్భమున యీనెల 24 వ తేదీని కర్నూలులో కొంతమంది హిందువులకును, మహమ్మదీయులకును కయ్యము పోసినది. ఒక్క మహమ్మదీయునికి మాత్రము కొన్ని గాయములు తగిలినవి. హిందువుల కెడకిని గాయములు తగులలేదు. పోలీసువారు సమయమునకు వచ్చి గండరగోళమును చల్లార్చిరి. ఉభయపక్షముల వారిలో కొంతమంది వై కేసుచేయబడినవి. కేసు విచారణ జరుగును.

బక్రీదు అల్లరులు:—అలహాబాదు నగరమునదశరా మొహరము ఉత్సవము లేప్రమాదమును లేకయే శాంతముగ నెరవేరినది 25-వ తేదీ సాయంకాలమున దశరాయుత్సవ మంతకును కాలమునకు హైందవులకును మహమ్మదీయులకును స్వల్పమగు తగవుప్రారంభమై, ఆగడమున నీరుతెగలవారును గాయపడిరి. తెంటున పోలీసుయుద్వ్యం లాఠీలమున కరుదెంచి, కలహము ముదరకుండ తేసిరి. గాయపడినవారి యుపయోగార్థ మై ధనము చంపాచేయబడినది. ఈవివాదమువలన మహమ్మదీయులకును, హైందవులకును మైత్రిచెడలేదు.

దేవస్థానపు దావా. —చెన్నపురి ధర్మరక్షణ సభవారు ఏడ్వకేటు జనరలు గారి అనుమతివై సాలపూటు కల్పవతి విశ్వనాథస్వామివారి ఆలయపు మేనేజరువై సాలపూటు సవకోర్టులో దావా దాఖలు చేయ నుద్దేశ్యమై యున్నారు. సంవత్సరమునకు స్వామివారికి సుమారు 10 వేల పరల ధాన్యము వచ్చు ఇనాము భూములున్నను ఆలయపు ధర్మకర్త ప్రజల అనుమతి సమసరించి పనులు జరిగించుకుండ తమ యిష్టానుసారము పనులు జరిగించి న్యాయసమ్మతమగు పనులను గొన్నిటిని విడచి ప్రజా సమ్మతము కాని కార్యములను గొన్నిటిని జరిగించు చున్నాడని తెలియుచున్నది.

గతసోమవారమున బొంబాయిలో జరిగిన ప్రమాదము:—గతసోమవారమున నొకయెద్దులబండి, వెద్దపాడుగాటి దూలముతో మాప్రివాక్ రోడ్డుగుండ్ల బోవుచుండెను. ఆరోడ్డుపై ఎద్దులబండితో సరాసరిగ నొక బ్రాముబండి పోవుచుండెను. దీనివెనుక నింకొకబండి వచ్చుచుండెను. ఎద్దులబండి ఒకసంధులోనికి దిరుగుటలో దూలముయొక్క ఒకకొనరెండు బ్రాముబండ్లకు నడుచుపడినది, మొదటికొన యొక కాళ్ళ క్షయలోనికిపోయినది. అచ్చట బల్లలు, కుర్చీలు, బెంచీలుగల్గ రాలు సుమారు వెయ్యిగూల విలువగలవి విరిగిపోయెను. రెండు బ్రాముబండ్లలో నొకదానికి డ్రాక్లాత్తగిలెను. దూలముక్రింద నుండి దూరిపోవుటకు యిచ్చించిన యొక తెరవరి క్రిందకుటచే వాని పండ్లువిరిగి పోయినవి.

భారతీయ యువజన పఠనమందిరము:—కూనూరులో మినునుపిల్లలవై క్రొత్తగ గట్టబడిన ఈ పఠనమందిరపు ప్రారంభోత్సవము నిన్నటి సాయంకాలమున (26-10-17) జరపబడెను. మందిరమంతయు జండాలు తోరణములు మున్నగువానితో బహుచక్కగ నలంకరింపబడినది. పఠనమందిర కార్యదర్శి ఎ. ఎన్. నారాయణస్వామి గారు మొదటి సంవత్సరము రిపోర్టును జదివరి. పిమ్మట ఎన్. ఎన్. నరసింహులు నాయకుగా రిపోర్టునించిరి. పురవాసులలో కడువృద్ధులగు వారొకరు పఠనమందిరమును తెరచిరి. అనంతరము సభ్యులకు తాంబూలాదులు పంచివెట్టబడినవి.

బంగారపుపట్టి దొంగతనము:—కోలాట్ గనలనండి సుమారు 80 రూ॥లు విలువగల బంగారుపట్టిని అపహరించిన మోటుద్య అను కూలివానికి చాంపియనరీఫ్టు మేజిస్ట్రేటు గారు 6 మాసముల కఠినశిక్ష విధించిరి.

ఒరు గాయము గనిలో ఎస్. డివిజను కూలివాండ్ర నూపరు వై జరుగారు అనుమానమువై చిన్నస్వామి అను కూలివానియిం టినిసోదాచేసిరి. ఇంటిలో వంటపొయ్యివద్ద పాతిపెట్టబడిన సుమారు 80 రూ॥లు విలువగల బంగారుపట్టిని వారు బయటకు దీసిరి. చిన్నస్వామిని పోలీసువారి కొప్పగించిరి. కొద్దికాలము లోనే కేసువిచారణ చేయబడును.

కలకత్తాయం దుత్సవములు:—దశరా, మొహరము ఉత్సవపు టూరేగింపులు రెండును 25 తేదీని అవాంతరములు లేక నెరవేరినవి. రాత్రి 9 గంటలకు హైందవుల ఊరేగింపుట టుత్సవమంతమయ్యెను. అప్పడు మహమ్మదీయులయుత్సవము ప్రారంభమై రాత్రి 1 గంటకు మగిసెను. ఊరేగింపుటుత్సవములయం డెట్టి కలహములును సంభవించకుండ పోలీసువారు కట్టుదిట్టముల నొనర్చియుండిరి. ఉత్సవములయం దీ సంవత్సరమున గన్పట్టిన శాంతి యిదివరలో నెన్నడును జూచియుండ లేదు. పోలీసు ఉద్యోగులును సిబ్బందియు, ఊరేగింపు టుత్సవముల ననుసరించిరి.

సంస్కరణములు:—మాంటాగూగారు మాఫేగారిని సన్నిధాన కార్యదర్శిగా నియమించుటవలన మాఫేమింటా సంస్కరణముల యందలి స్థానిక స్వపరిపాలనము సుసంకుట పూర్తిగా జరుగగలదని తోచుచున్నది. ఈ విషయమున అలసించుటయు వెనుతియుటయు అ నా లో చి త ప్రపలు. రాష్ట్రీయ దొర త న ము లు ఆ దా య ము ను అధికారమునుగూడ సమగ్ర ము లు గ లే పు, అ వి స మగ్రములగు వాకును స్థానిక స్వపరిపాలనము సంపూర్ణముగా నేరదు, అలివాడుల కోరికలలో దేనినిగూడ మాంటాగూగారు చెన చెదిబెట్టునని నేనుతలంపను. అంతమాత్రమున నీయనరాక కేవలము రాజకీయ చిత్రమన వీలులేదు. ఆయన తనరాకను సాధకకరమండ నూరకపోవువాడుగాడు. పార్లమెంటును మువారు గూడ నొకవిధానమును నూచింపబూనినట్లు తేటలు వచ్చినవని యొకవిలేఖకుని ద్వారా ఫైనుండి కాపిటబడిత్రుకు వ్రాసెను.

పరువునవ్వు దావా:—బాలపూటు మ్యూనిసిపాలిటీ లోతేరిన ఆదిత్యయ్యయు గ్రామముగా రామకృష్ణపట్నాను అగు నతడు తన ఇంటిపొరుగునగల వెంకటేశ్వరఅయ్యరుగారి కొబ్బరిచెట్టువలన తనకుచాలానష్టము కలుగుచున్నదని మ్యూనిసిపల్ చెరువునుగారికి ఆర్డీదాఖలు చేశాడనియు, వైరుమక గారు స్వయముగ బోయి ఆర్డీ గావ్రాచుటకు స్థితిగతుల వాలోచించి చెట్టును కొట్టించివేయవలెనని పూనానగరమంత్రి వెంకటేశ్వర అయ్యరుగారికి వ్రాసిరి. ఆ చెట్టుకునతాతయిత్రాతల కాలమునుండి యు అచ్చునుండెననియు దానివలన రామకృష్ణపట్నాను ఇంటి కప్పున కేమియు నష్టము కలుగదనియు, ఈవ్యవహారమును బొర కొనుటకు మ్యూనిసిపాలిటీ వారి కే యధికారమును లేదనియు, రామకృష్ణ పట్నానునకు నిజముగ నష్టము కలుగుచుండి నవోయతెను న్యాయస్థానములకు బోవలెననియు వ్రాసి తుదకు మ్యూనిసి పాలిటీవారిని నిందించుచు ఒక ఉత్తరము వైరువును గారికి వేంకటేశ్వర అయ్యరుగారు పూనానగరము నుండి పంపిరి. గత పెట్టెంబరు మాసములో జరుపబడిన మ్యూనిసిపలు సభ్యుల సమావేశములో వెంకటేశ్వరఅయ్యరు గారివై మేజిస్ట్రేటు కేసు చేయుటకు తీర్మానింప బడినది. దీనికి తోడుగ వైరువును గారు వేంకటేశ్వరఅయ్యరు గారివై పరువు నష్టపు దావానుగూడ చేసిరి. ప్రతివాదికి నోటీసు పంపబడినది.

శనివాచము

పరిపాలకులయొక్కయు, కాంగ్రెసు సభ
 యొక్కయు నాదర్శముల గమనించిన, భాషా
 ప్రయుక్తరాష్ట్ర విభాగము మూలమున దప్ప వేరు
 మార్గమున జాతీయగమ్యస్థానము జేరుటకు వీలం
 డదు. హార్డింజి ప్రభువుగారు సూచించిన రాష్ట్రీయ
 స్వపరిపాలనమునకు, భాషననుసరించి నిర్మింపబడిన
 రాష్ట్రములే మూలాధారములగును. హిందూదేశ
 మున స్వపరిపాలనాస్వతంత్ర్యము గల రాష్ట్రము
 లు వెక్కుబుండి ఈరాష్ట్రముల నన్నిటిని బంధించు
 ప్రధాన పరిపాలకవర్గ ముండుటయే గమ్యస్థాన
 మని మాంటాగూగారు చెలిపియుండిరి. అవసర
 మగు నెడల నూతనరాష్ట్రముల గూడ నిర్మింప
 వలసి యుండునని వారు చెలిపియుండిరి. సంయుక్త
 రాష్ట్రయుక్త మగు హిందూదేశ మేర్పడుట అవ
 సరమని సర్ హెన్రీకాటనగారును జానుబ్రైలు
 గారును వ్రాసియుండిరి. ఈ యాదర్శము కాంగ్రె
 సు నాయకు లెల్లరచేతను ఆమోదింప బడినది.
 ఇట్టి యాదర్శము సుసాధ్యమగుటకు భాషైకరాష్ట్ర
 విభాగము దప్ప వేరు మార్గము గానరాదు. సం
 యుక్తరాజ్యాంగ విధానము హిందూదేశమునకే
 గాక ప్రపంచమందలి నాగరికతజాతులందరి యాశ
 యమగుచున్నది. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునంతను సం
 యుక్త రాజ్యాంగ విధానముపైననే పురస్కారా
 ణము గావింపవలయునని, కర్మను
 మొదలగు వారు నుడువుచున్నారు. అమె
 రికా, స్విట్జరులాండు మొదలగు దేశము లీ
 విధానమునే యవలంబించినవి. అధికారమంతయు
 నేకప్రదేశమునందు ఖనిభవించినది, జర్మను
 రాష్ట్రమునందు మాత్రమే, జర్మను విధానము
 నిరంకుశమునకు నిలయమనియు, ఆవిధాన మనుసర
 ణము గాదనియు నెల్లరు అంగీకరించుచుండ,
 సేలం విజయరాఘవాచార్యులగారు మాత్రము సం
 యుక్తవిధానమును వదలి అధికార కేంద్రీకరణ
 విధానము నవలంబింప గోరుచుండుట విచిత్రముగ
 నున్నది. అధికార కేంద్రీకరణము పరిపాలనము
 ను సౌష్ఠవముగ జేయుగలుగునేమో గాన, ప్రజల
 సౌఖ్యమునకు గాని స్వక్తిస్వతంత్ర్య ప్రవృద్ధికి
 గాని దారి జూపజాలదు. ఆచార్యులగారి దీర్ఘ
 వన్యాసమున, భాషా ప్రయుక్తరాష్ట్రసిద్ధాంతము
 నిస్సందేహముగ సంగీకరింపబడినది. “రాష్ట్రము
 లు సాధ్యమగునంతవరకు భాషల ననుసరించి
 నిర్మింపవలెను. ఇందుచే గలుగుజోవు సాకర్యము
 లు సువిదితములు. ఇట్టి విభాగము ప్రజల ప్రతి
 భా, సాంప్రదాయముల ననుసరించి యుండును ...
 మార్కెటింగ్ పరిపాలనమందువలె దేశము
 విభాగింపబడి పరిపాలింపబడుచుండిన యెవల

ఆంధ్ర పంచమ మహాసభ

బెజవాడయందు నవంబరు 4-వ తేదిని గూడును.

పంచమాభ్యుదయమునకు ముఖ్యము.

పంచమ మహాసభనులును, పంచమాభ్యుదయాభిమానులును

రా. బ్రా. రి. తు. లు.

ప్రత్యేక రాష్ట్రముల గూర్చి ఆంధ్రోద్యమము, ఓ
ప్రభుల యుద్ధము, బహుత్వము యుద్ధము

ప్రత్యేక రాష్ట్ర నిర్మాణము గూర్చి దేశ నా
యకు లనేకులు సుముఖత జూపుచున్నారు. ఇట్టి
యనుకూల సమయముదే, ఆంధ్రనాయకులు
రాష్ట్రోద్యమము కాంగ్రెసువారి యామోదము
బడయునటుల ప్రయత్నింపవలెను. ప్రత్యేక
రాష్ట్రము లేక కష్టముల పాలగుచున్న వారిని
సమీక్షించి, వారెల్లరు మాంటాగూగారికి రాష్ట్ర
సిద్ధాంతము నివేదించునటుల జూడవలయును.
అనేక రాష్ట్రములనుండి వెడలు విజ్ఞాపనములలో
రాష్ట్రసిద్ధాంతము పొడగట్టినయెడల, మాంటాగూ
గారి సమస్య విషయమై సాలోచించి తీరుదురు.
వారిదివరకు వెలిబుచ్చిన యభిప్రాయముల బట్టి
చూచిన, రాష్ట్రవాదులసంకల్పమున కనుకూలము
నియే యూహింపవచ్చును. ఇట్టి ఫలితము చేకూరు
టకై సమయోచిత కార్యధురంధరత్వమును ఆంధ్ర
నాయకు లీ తరుణమున జూపుట యవసరము.

స్వదేశసంస్థానములు

రాజ్యాంగ పునర్నిర్మాణములో స్వదేశ సం
స్థానముల స్థానము నిర్ణయించుట ముఖ్యమవసరము.
కాంగ్రెసు విధానమునందీ విషయమై వదలివేయ
బడినది. స్వదేశసంస్థాన ప్రజలు బ్రిటీషురాజ్య
మందున్న వారలతో సన్నిహితసంబంధము గల
వారు. ఆంధ్రసోదరు లనేకులు నిజమురాష్ట్రము
నందున్నారు. వారి యభివృద్ధిని బ్రిటీషురాజ్య
మందలి ఆంధ్రులు గోరుట సహజము. స్వదేశ
సంస్థానములలో గూడ ప్రజాపరిపాలనాభిలాష
వ్యాపించుట దేశాభివృద్ధి కత్తవసరము. మైసూరు
బరోడా మొదలగు సంస్థానములు యభివృద్ధిలో
బ్రిటీషు ఇండియాకన్న గొన్ని విషయములలో
ముందంజవైచుచున్నవి. స్వపరి
పాలనాప్రతిష్ఠాపనా లా రాజ్యములందు
స్వార్థముగ నెలకొల్పుబడుచున్నవి. స్వపరిపాల
నాభిలాష స్వదేశసంస్థానములయందు క్రమక్రమ
ముగ వ్యాపించుచున్నది. హిందూదేశమందంత
టను దాదాపు 700 సంస్థానములు ముమారు
675, 267 చదరపు మైళ్ల ప్రదేశము నాక్రమించు
చున్నవి. ప్రస్తుతమున స్వదేశసంస్థానములకును
బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునకును గల సంబంధము ఏ
విధుల ననుసరించి యుండలేదని సర్. విలియము
లీవార్సరు వ్రాసెను. స్వదేశసంస్థానము లేచారి
త్రకారణములచే నైన నేమి, హిందూదేశమున
ప్రబలియున్నవి. ఇవి దేశమందు లేకబోయినచో,
దేశ మే తీరున నుండునో యూహించుట మన
వని గోచు. స్వపరిపాలనమునకు బునాదులను
హిందూదేశమున స్థాపింప బోవుచున్న సమయ
మందు, స్వపరిపాలనా సమన్వితముగు బ్రిటీషు
భారతదేశమునకును స్వదేశసంస్థానములకును ఎట్టి
సంబంధముండవలయునో నిరూపించుట యవ
సరముగ గన్పట్టును.

ఈ యవసరమునే సర్. మోక్షగుండం విశ్వే
శ్వరయ్యగారు నిన్నటిదినము సూచించియుండిరి.
విశ్వేశ్వరయ్యగారు మైసూరు రాజ్యమున దివాను
పనియందు ప్రఖ్యాతిబడసియున్నారు. అట్టివారి
నుండి వెలువడు వాక్యములగూర్చి ఎల్లరును మన
నము జేసుదగియుండును. బ్రిటీషు రాజకీయ విష
యములలో జ్యోతిషము గలుగజేసికొనుటకు తమ
కేమాత్రమిష్టములేదని విశ్వేశ్వరయ్యగారు చెలిపిరి.
కాని స్వదేశ సంస్థానముల అభిప్రాయములు బ్రిటీషు
ప్రభుత్వము గమనింపవలసియుండు నని, విశ్వేశ్వ

రయ్యగారు గోరుచున్నారు. హైదరాబాద్ సామ్రాజ్య
ములో 2/5 భాగము నాక్రమించుచు, నాల్గవంతు
జన బాహుళ్యము గలిగియున్న స్వదేశ సంస్థానముల
యభిప్రాయములను గమనింప వసవరము లేదని
ఎవరు నుడువగలరు? మైసూరు రాష్ట్రవాద
ములో దాదాపు మూడవవంతు హిందూదేశ
ప్రభుత్వమువారికి కప్పముగ నొసగబడు చున్నది.
అందుచే, ముస్లిం దేశసామ్రాజ్యసభ జరిగినను,
అందు స్వదేశ సంస్థానములకు ప్రాతినిధ్య ముండ
వలయు ననియు, యద్ధానంతరము నిర్బంధము
రాజ్యాంగ సభలలో గూడ స్వదేశ సంస్థా
నములకు ప్రాతినిధ్య ముండవలయు ననియు,
హైదరాబాద్ సామ్రాజ్యమున స్వదేశ సంస్థానముల
కర్తృత్వమునగుట ధర్మమనియు విశ్వేశ్వరయ్య
గారు చెలుపుచున్నారు.

విశ్వేశ్వరయ్యగారి వాక్యముల ననుసరించి,
దేశనాయకులును ప్రభుత్వము వారును గలసి
స్వదేశసంస్థానములకు రాజ్యాంగ పునర్నిర్మాణ
మున ఎట్టిస్థాన మొసగుట భావ్యమో యుండును
గూర్చి యాలోచించుట యవసర మని సూచించు
చున్నారు.

పంచాబు రాష్ట్రీయసభ

పంచాబు రాష్ట్రము గూడ మేల్కొని ప్రత్యే
క రాష్ట్రీయ సభను జరుపుచున్నది. సర్. మైకేలు
ఓడ్డయరుగారి మన్ననకు బాత్రమయిన పంచాబు
రాష్ట్రము వారి హితవాక్యముల గమనింపక,
రాజద్రోహపూరితము లగు నితర రాష్ట్రములతో
గలియుట ఓడ్డయరుగారి మానసమున కెట్టియాం
దోళగము గలిగించునో యూహింప నసాధ్యము.
ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు లాలా హరికీషన్ లాలు
గారు తమ యువన్యాసమున ఓడ్డయరుగారి ప్రగ
ల్భముల విమర్శించిరి. కాంగ్రెసుననుసరి, పరివర్తన
వాదులకు నేమాత్రము సంబంధము లేదనియు,
రాజకీయ విషయములలో పంచాబు రాష్ట్రము
మిగిలిన హిందూదేశమునకు విరుద్ధముగ బ్రవర్తిం
పదనియు, స్వపరిపాలనాబాధ్యత నహించుటకు
పాంచాలదేశీయులు సిగ్గుముగ నున్నారనియు, హరి
కిషన్ లాలు గారు దృఢపరచిరి. అగ్రాసవాధిపతి
యగు గా. ఖాను ఫజ్లి హుస్సేనుగారు కాంగ్రెసు
సంస్కరణముల కామోదముచెలిపిరి. పాంచాలరా
ష్ట్రము హిందూదేశమందన్ని భాగములకన్న రాజ
భక్తియందు ప్రాముఖ్యత వహించిన దని ఓడ్డయ
రుగారే సెలవిచ్చియుండిరి. అటులయినచో, వారి
రాజభక్తికి తగినబహుమాన మెచ్చి ఓడ్డయరుగారు
పాంచాలరాష్ట్రమునకు బహుమానపురస్కారముగ
స్వపరిపాలనము ప్రసాదించుటకు బదులు, ఆరాష్ట్ర
మునకు స్వపరిపాలన మసలే నలదని సామ్రాజ్య
సభలో నుడిచి, హరికోసమునకు బాత్రమయిరి.
ఇపుడయినను ఓడ్డయరు గారు పాంచాలదేశాభి
ప్రాయమును గుర్తెరుగుటకు అవకాశము గలిగి
నది దేశమంతయు స్వపరిపాలనమున కేకగ్రీన
ముగ వాంఛించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి వాం
ఛను ఫలింపజేయుట భావ్యముగ నుండును.

మొహరం అల్లరులు

అక్కడక్కడ జరుగు మొహరం అల్లరులచే,
హిందూమహమ్మదీయుల వికారము కేవలము
ప్రభుయని ప్రతిపత్తులు వాకొనుచున్నారు. నేటి
తంత్రీవాదులలో క్రైస్తవులకును మహమ్మదీయు
లకును తీవ్రముగ పోరాటము జరిగెనని గవ్వట్టును
న్నది. ఉదకమండలమున కెండువీధిలో క్రైస్తవులు
శవమును గొనిపోవుచుండ, దాక్షిణ్యముచే వారు
శవమును క్రిందకు దింపవలసి వచ్చెననియు
వారిలో ననేకులకు చెబ్బలు దగిలెననియు చెబుప
బడినది. ఇందుకు ప్రతిపత్తు లేమి చెలిపెదరో?
ఏమాత్రము కలత లుద్భవించినను స్వపరిపాల
నార్హతకును విలీకిన ప్రతిపత్తులు ముడివెట్టెదరు.
ఇట్టి కలతలు తాత్కాలికముగు తొందరల గలుగు
జేయుచుండును. విలీచే స్వపరిపాలనాపత్యకత
మరింత బలపడుచున్నది. ప్రజలు స్వపరిపాలనా
బాధ్యత వహించి మొదలిడిన కొలదిని, యిట్టి
కలతలు సమసిపోగలవు. ప్రజలు రాజ్యాంగ
సూత్రముల గ్రహింపగలుగుదురు. ఇపుడు ప్రజలు
పరిపాలనా బాధ్యత గ్రహింపక బోవుటచే, వైష
మ్యముల నడచుకొనక ప్రవర్తించుట సంభవించు
చున్నది. ఏదేశచారిత్రము జూచినను, స్వపరిపాల
నా ప్రవాహానంతరమే బాతిమత. వైషమ్యము
లంతరించుటల గవ్వట్టును.

అంత్యజాతుల సభ

జులైలో వైజాతుల సభ రావుబహద్దూర్
యన్. టి. కోడాగారి యాధిపత్యముక్రింద జరిగి
నది. స్వమును హుపుమావనలయు ననియు,
యద్యోగముల గొన్నింటిని వీరికి ప్రత్యేకముగ
నొసగవలయుననియు, వీరికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము
నిశ్చయవలయు ననియు, ప్రభుత్వమును గోరుటకు
తీర్మానింపబడినది. అంత్యజాతు లనబడువారిలో
నూతన ప్రజోధము గలుగుచున్నందుల కిది
నిదర్శనము.

మచరాను రాజధాని వైద్యాలయ త్రైవాసిక కార్య నివేదికము.

1913 నుండి 1916 సంవత్సరము వరకు క్రొత్త
25 వైద్యాలయములు నెలకొల్పబడిరి. ప్రత్యేకముగ స్త్రీల
కోసం, పిల్లలకును ఉపయోగించు వైద్యాలయములు 41 గలవు.
ఇహ్యది చాల స్వల్పసంఖ్య. త్వరలో మరియొకటివినగాని
వైద్యసహాయము చాలను.

వైద్యసహాయ మెవలెను సంకల్పితముగ నున్నట్లు
కాన్పించెను. ముఖ్యముగ పల్లెమొలలందును, చిన్నగ్రా
మములందును ప్రభులు వగు కష్టములు పడునవలసిగాను.
మనస్త్రు ప్రదేశములందును, తల్లిగండమున పల్లెలందును
నా ఈలోపు ధారాళముగ కాన్పించుచున్నది. గొప్ప
వైద్యాలయములకు నెలకొల్పబడిరి తొలగా జిల్లాబోర్డుల
మన, ప్రాంతాలకందులకు వారికి కత్తి తేదని నడుపుచు
కొంతదను వారు గూడ ఈ విషయ మైవై సంఘము
వాది నిర్బంధించుట లేదని నివేదికము ప్రాముఖ్యత. ధని
యుల యొక్క ప్రాంత తేదిన భవముల రోగులకు నీరసావలంబ
వినియోగించి వైద్యాలయములకు నెలకొల్పిన విహితముష్టిక
సుఖములను బడెను వచ్చునని స్వస్థ జనరలు గారు మెట్ట
నేదాంతమును బోధించుచు వారు సహజముగ భారతీయులు

తాగిపోయినా, ధర్మమును వీరితో జన్మించినది. అట్టి ఎడ గడ్డక జనము గారి బోధనతోనే ఉదయమున మహానుభావు లెందరూ ఈ యుద్ధయమునకు పూనికొని ప్రజలను కోగలా ధలనుండి నివారించుచున్నవారు. పాపము సర్వము జనము గారు ప్రస్తుతమువారి కేల విస్తారముగ వైద్యాలయములను పల్లెలయందు నెలకొల్పిచేసి బోధించుచున్నవారు. దీనివలన పాపములు తగ్గుచు న్నవి. ప్రస్తుతము వారి విషయము ముందజేసి ప్రజలకు వైద్యసహాయము లొరలెడలేదంటే జేయుట సమంజసము. పల్లెలయందు పల్లెలకును విశేషమార్గములతో గంచారకవైద్యాలయములను విస్తారముగ నెలకొల్పవలయును. ప్రస్తుతము తెండు మూడిటిని ప్రత్యేక ప్రదేశములయందు ప్రత్యేకవైద్య పరిశోధన కార్యాలయము లి. దీనివలన విశేషలాభము గలుగుచున్నది. అదానంజేసి ఈ సర్వా క వైద్యాలయముల సంఖ్యను పెంచించిన జేమ కరముగ నంకన. ఎడరలో బాసపదులు వైద్యసహాయములేక అల్లాడుచున్నవారు. వీరి స్థానమునకు వైద్యాలయములకును ఎన్నియో మైళ్ళ దూరమునందును. ముందుగాని తీరికొనవచ్చునట్లు రోగి యేమగునోయని సంది యనుచును. ధనికులు వైద్యాలయములను నెలకొల్పిన ఇహ పాపములు లబ్ధిని తత్వములను ఉపదేశించుట కంటె సర్వజనముల గారు ఆయనవైద్యాలయములకు విశేషవైద్యాలయములతో పాటు సమానగోపమును జూపిన ప్రజలకు మహాభాగము జేసినవారగుదురు. ప్రస్తుతమువారి భారము కూడ చాలవచుకొన్నది. అందుకోగ పీడితులను కష్టరొగు లకును ప్రస్తుతమువారు ప్రత్యేకవైద్యాలయములను స్థాపించ వలెన. లేనిచో ఈ వ్యాధులు ప్రజలందరినీ వ్యాపించును. మంత్రసానలను, దాదలను నెక్కడునా తరిగిచేయవలయును ప్రజలు ముఖ్యముగ గ్రామములయందు మనస్వల్పముచే బాధ నొందుచున్నవారు. వైద్యసహాయము లేమిచే, చాలవచుకొన్న త్యాగవలన చచ్చుచున్నవారు. ప్రస్తుతమువారు మనస్వల్ప సంహారకాణమును ఆరయవలసియున్నది.

(౦) న్యాయసౌధ వార్తలు

ఆత్మహత్య కేసు: ఒకడు ఆత్మహత్య చేసికొనుటకు యత్నించినట్లు వారిపై బోలీసువారు కేసుచేసిరి. రాజధాని ప్రధాన మేజిస్ట్రేటుగారు వారికి 1 మాసము ఖైదును జైలు విధించిరి. ఆత్మహత్యముపై మోక్షోర్ధ్వలో ఆపిలు చేయబడెను. ఆత్మహత్య చేసికొనెదనని యన్నంత మాత్రమున నాత్మహత్య గావించు కొన్నట్లు గ్రహింపరాదని మోక్షోర్ధ్వలో వాదము వచ్చుటచే మోక్షోర్ధ్వవారు జైలును తప్పించి జేసిరి.

క్రొత్తకేసు: ఎన్. పి. శేషాద్రి ఆయ్యగారు నిన్నటి దినమున మోక్షోర్ధ్వకేసుగ నెన్నుకొన బడిరి.

జైలుపెట్టిన బడులు: అల్లాబచ్చా అనంతకు తనభార్యను చంపినందుచే విశాఖపట్టణము జైలుగారిచే ద్వీ షాంతరవాసపు జైలు విధింపబడెను. జైలు ఇంకను పెట్టిన బడులవలన బోలీసువారు మోక్షోర్ధ్వలో ఆపిలుచేసిరి.

తానుచేయలేదని మనసార ఆధారకృత్యమును గాంధీజీదనియ, తన్నుతన భార్యకు తన గృహతివారు బాధ పెట్టుదురన్న భయముచేకొని చిత్రకలకములో నున్నపుడు తానాత్మహత్యను గావించితిమేమో యని యతడు సంకేతము గలచెట్టుచేతను, జైలుపెట్టిన బడులుట టిలులేదని మోక్షోర్ధ్వ వారు తీర్మానించెరి.

విప్రోయా కళాశాల విద్యార్థుల సమ్మెకట్టి: పాలఘాటు విప్రోయా కళాశాల విద్యార్థులు సమ్మెకట్టు కట్టి నేటికి నుమారు రెండుదినములు అయినది. నిండికేటువారు ఇంకను నిశ్చయమైన వార్తను తెలియజేయలేదు. వైక్రమ గారి అనుమతిపై ఇచ్చెట్టరుగారు గావించిన భోగ్యాలను, విద్యార్థులు విశ్వవిద్యాలయమువారి ప్రశ్నలకు కప్పిన ఉత్తరములను ఇంకను విచారయజయించునని. తాము చెప్పినట్లు విద్యార్థుల సంకమ ఏకాగ్రముచే కళాశాలలోనికి రానీయ రని రిగరు కొన్నిలు సభ్యులు మూర్ఖునిపలు చెరువనగారిని ప్రశ్నించిరి. కళాశాల పద్ధతులతోను తాముగాని సభాసభ్యులు గాని చూడకుట కకకాళము లేదనియ గతనెల 20 వ తేదీ నుండియు కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులకును విద్యార్థులకును రాజీనామా చేయుటకు యత్నించు చున్నట్లును చెరువనుగారు సభ్యులతో చెప్పిరి. సమ్మెకట్టిన విద్యార్థుల నాకుటలు తప్ప కట్టవారు కళాశాలకు వచ్చుట కేమియు అభ్యంతరము లేదని కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు చెప్పిన టిచ్చుట సమ్మెకట్టు వారి అగ్రహము నుండి యధికమైనట్లు తెలియుచున్నది.

స్థానిక వార్తలు

నీరు తుపాలు: ఈనెల 28 వ తేదీనీ నీరుతుపాలు బటువాడా చేయబడును.

దక్షిణాఫ్రికా తుపాలు: ఈనెల 31 వ తేదీ సాయంకాలము ౫౦ 5-25 లకు జనరలు పోస్టు ఆఫీసులో నీకట్ట కట్టిజేయబడును.

కూనూరునందు ఈ నెల 25 వ తేదీనీ భారత యువజన పతన మందిర మొకటి తెరువబడెను. ప్రేక్షకులు గుంపులు గుంపులుగ నచటికి బోయి.

చెన్నపురి పార్కు ఫేరుప్రదర్శనములు: ప్రదర్శన మందిరములలో స్థలముకొనుట దరఖాస్తు చేయువారు నవంబరు 15వ తేదీకంటె దరఖాస్తులు పెట్టవచ్చును. ప్రదర్శింపవలసిన వస్తువులన్నియు డిసెంబరు 15వ తేదీ ప్రాంతమున పంపవచ్చును.

గీతోపన్యాసములు: ఎల్లరు రావచ్చును. టిక్కెట్లులేవు. ఎగ్జూరు జగన్నాథ భక్తసభ వారి ఏర్పాట్లప్రకారము ఈనెల 28 వ తేదీ ఆదివారమునాడు ఉదయము 8 గంటలకు సర్వానంద స్వామిలవారు సభామందిరమున నుపన్యసించెదరు.

పంచమ సభ: ఆదియారు. తపాలాఫీసుకు ప్రక్కనున్న బయలు జాగాలో శేషటి దినమున (28-10-17) జాకెరూత్ నమ్మగారి యాధిపత్యముక్రింద పంచమ సభ జరుపబడును. మాల, మాదిగ బతులవారి కృషి గూర్చి యనేక మంది ద్రవిడమున నుపన్యసించెదరు.

దేశీయ ప్రార్థన సమాజము: శేపు (ఆదివారము) సాయంకాలము 8 గంట పెరబూరిలో రాఘవచారి యార్ పిడి 15వ నెం. భవనమున మొక ప్రార్థనసభ జరుగును. చి. క్రిష్ణమూర్తిరావుగారు ప్రార్థన సత్పదరు. ఇ. భాష్యాంకా చార్లవారు "రామానుజుల జీవితాత్" గూర్చి తెనుగున నుపన్యసించెదరు.

మళయాళీ క్లబ్, విద్యావిషయక శాఖ: మైఖాబారి యాజమాన్యముక్రింద కి.వి. పద్మనాభపిళ్ల. బి.పి. ఎల్.ఎల్.ఎల్. గారు శేషటిదినమున సాయంకాలము 5 గంటలకు మహాజనమందిరములో 'మళయాళివిద్య' వారికి మన మొనర్పవలసిన కృత్యములు, ఆను విషయముల గూర్చి యుపన్యసించెదరు.

నెల్లూరు మండలసభ: ఈనెల 24వ తేదీ కనిగిరి ఆంధ్రప్రదేశ్ భాండారమునందు సప్తమ నెల్లూరు మండలసభ సన్మాన సంఘమువారు సమావేశమై ఈసభ రాజోపు నవంబరునెల 17-18 తేదీలలో కనిగిరిలో గా. భూవతిరాజు వేంకటపతి రాజుగారి అగ్రాసనాధి పత్యముక్రింద జరుగునటులు తీర్మానించినారు.

వీధిపాఠశాలల సంఘమువారు: ఈసంఘము వారి రాత్రి పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు యీనెల 28 వ తేదీ సాయంకాలము 5 గంటలకు శేనాంపేటలో దామోద రధర్మపాఠశాలభవనమున సమావేశమయ్యెదరు. ఆర్కాటు పంచమ పాఠశాలల నూపరింపెండెంటు మిస్.సి. కొప్పులుగారు రాత్రిపాఠశాలలో విద్యనెప్పడు విధానములను గూర్చి ముచ్చటించెదరు.

రాయపేటలోని వీధులు: సుత్తు మొదలిపిడి కలింగరాయనిపిడి మొదలగు వీధులు చెప్పరాని దుర్దశయందున్నవి. కాలువలలోని నీరంతయు రోడ్లలమీదనే యుండును. నీరు ప్రవహించు తూములు పూడిపోయినవి. కార్మికమనవారు ఈ దుర్దశలనుండి ఇచ్చటివారిని రక్షించుటకు తన శ్రద్ధ వహించలేదు. వీనిని కార్మికమనవారికి రాయపేట డివిజను మూర్ఖునిసిపా కమిషనరుగారు తెలియపరచిరి గాని లాభము లేకపోయెను. అది ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

మరాటి పుస్తకభాండార సంఘము, తిరువల్లి కేంద్ర: వై సంఘమువారు తిరువల్లి కేంద్రలో సింగరాచారి వీధి నెం 31 రు వ గృహ మందొక భర్త మరాటి బాలికా పాఠశాలను తెరచిరి. పాఠశాలను తెలుసు సమయమున బాలికలకు జేశభాషలలో విద్యనెప్పడును అవశ్యకమని దివాకబహద్దరు కె. కృష్ణస్వామిరావు సి.వి.ఇ. గారు చెప్పిరి.

దక్షిణాఫ్రికా లిబరల్ ఫెడరేషన్: శేషటిదినము (ఆదివారము) సాయంకాలము 5-30-గం. కు చాకల పేటనార్తు మద్రాసు సెకండ్రీ పాఠశాలయందు ఏ. మాపురప్ప నానుడుగారి అగ్రాసనాధి పత్యముక్రింద వై (ఫెడరేషన్) సంఘముతరపున స్వరాజ్యవిముఖులగు బ్రాహ్మజేతర: సభజరుగును. వి. కే. వేణుగోపాలనాయుడు బి.పి.బి. ఎల్. గారును శ్రీమతి అలరుమేలుమంగ త్రాయారమ్మగారును, ఇ. నుబ్ర హ్మస్వామిమొదలియార్, కె. రాఘవయ్యనాయుడు గారును ఉపన్యసించుదురు.

దశరా ఉత్సవములు: గోపాలనాయగరు కంవెనీ గుమాస్తా లందరును ఈ నెల 24 వ తేదీ మధ్యాహ్నమున తమ కచేరీలో సమావేశమై తమ మేనేజింగు ప్రొప్రయిటరును ఏ సి. పెరనందనాయగరుగారికి ఒక ప్రశంశోపన్యాసమును సమర్పించిరి. నాయగరుగారి సాహసోదార్థ్య గుణములను కార్యనిర్వాహణ మందాయనకు గల చాకచక్యమును ప్రశంసించిరి. పిచ్చుట టి. కె. పార్థసారధిమొదలియార్ గారు నాయగరుగారిని ప్రశంసించు ఉపన్యసించిరి. ఆనంతరము వారందరును గలసి ఛాయాపటము తీయించుకొనిరి.

కోమలేశ్వరముపేట హిందూ బాలికా పాఠశాల: ఈనెల 24-వతేదీ బుధవారము సాయంకాలము 5 మొదలు 8 గంటలవఱకు దశరాఉత్సవములలో కడపటి ఉత్సవము వైపాఠశాలభవనమున జరుపబడెను. పాఠశాలమున జరుచేయబడిన ద్రవ్యము కొద్దియగుట చేతనో, వారతనమువారు పాఠశాల కిచ్చుగ్రాంటుకూడ బహుకొద్దియగుటచేత ను పాఠశాలాపోషణాగ్రము తగుయనుష్యుల యొద్దనుండి చంచాలను జరుచేయవలసిన యగత్యయిండునని కె. రంగస్వామి ఆయ్యరు గారు నుడివిరి.

వైద్యశాల దెరువబడుట: రాజమన్ను గారిచే బ్రాడ్వేలో 107-వ గృహమందు స్థాపింపబడిన వైద్యశాల ప్రారంభోత్సవము యీనెల 25-వ తేదీ సాయంకాలమున జరుపబడెను. ఆవరణయంతయు చక్కగ నలంకరింపబడెను. ఆచ్చట పలువురు తగు మనుష్యులు సమావేశమైరి. వైద్యశాలను దెరుచు సమయమున కె. సి. రంగస్వామి ఆయ్యరుగారు ఉపన్యసించుచు, వైద్యశాలను తెరచిరి. దాక్టరు ఎం. ఎల్. జీవకరునాయుడు గారు సభవారి తరపున సభాధ్యక్షులకు వందనము లాచరించిరి.

సనదుల బహుమానములు: చెన్నపురి కలక్టరుగారు రాజోపు సోమవారము (29-10-17) సాయంకాలము 5 క్వి గంటలకు యీక్రింద వారికి పచ్చయప్పచాళులలో సనదులను బహుమాన మొనగెదరు. మహామహాపద్మాను పండిత లక్ష్మణసూరిగారు; దివాక బహుదూరు ఎ.పి. పార్థసారధి ఆయ్యంగారు; భాకబహద్దూరు మహమ్మదుబజ్జా సాహేబుగారు; రావుబహద్దూరు పి. నారాయణమిసన్ గారు; రావుబహద్దూరు వి. పున్నయ్యగారు; రావుబహద్దూరు కె. బి. రామనాథక గారు; రావుబహద్దూరు సి. ఆర్. తిరువేంకట ఆనలూరుగారు; రాయసాహేబు వి. నుబ్బారావుగారు; రాయసాహేబు బి. రాఘవేంద్రగారు; రావుసాహేబు ఎస్. కృష్ణస్వామి ఆయ్యరుగారు; రావుసాహేబు హెచ్. వెంకటేశ్వరఆయ్యరు గారు.

మట్టియొక ద్రవిడ సంఘము: ఈనెల 25 వ తేదీ సాయంకాలమున రాయపేటలో శాఖా ద్రవిడ సంఘ మొకటి యేర్పడినది. రాయపేట వాస్తవ్యులగు ద్రవిడులందరును రావుబహద్దూరు జి. నారాయణ స్వామి కట్టిగారి యాధిపత్యముక్రింద సమావేశమై రాయపేట శాఖా ద్రవిడ సంఘమును నామముతో మరియొక ద్రవిడసంఘము నేర్పరుచుటకు నిశ్చయింపబడినది. రావు బహద్దూరు జి. నారాయణ స్వామి కట్టిగారు శాఖా ద్రవిడసంఘ అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఎం. యతిరాజప్పిళ్ల, కృష్ణస్వామి నాయుడు, ఎం. సింగారం మొదలియారు, దొరస్వామి మదలియారుగార్లు, ఉపాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఎం. వి.నాయక మొదలియారు, దల్లియూ జనన్నాథ మొదలియారుగార్లు కార్యదర్శులుగ నియమింపబడిరి. ఈసంఘమువారు రాజకీయ విషయములలో జొరుకొనరనియు, ద్రవిడుల మేలుకొనుట యెల్లప్పుడు పాటుపడుదురనియు, సభాధ్యక్షులు నుడివి సంఘమును తెరచిరి.

విరోధామహాసంగ్రహము

బ్రెజిలు జర్నలిస్టుల యుద్ధమును ప్రకటించుట.

పరాసువారు చాల ముఖ్యస్థానముల నాక్రమించుట.

రష్యాసేనలో శత్రువుల గూఢచారులు.

(రైటరు ఏ. జి. స్పీ.)

ఇంగ్లండు

అంతర్గమిక యుద్ధసమస్య
ఎక్స్‌ప్రెస్ జర్నలిస్టుల ప్రకటన

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—పెన్సిల్వేనియా దుపర్యసించుచు
ఎడ్విగర్లు జర్నలిస్టుల రిట్రీవింగ్:—అంతర్గమిక యుద్ధమునందు నాకలు
విస్తారముగ నవ్వచును చుండెను గాని నవ్వము పరిమితి క్రమ
క్రమముగ తగ్గుచుండెను. పెన్సిల్వేనియానుండి తక్కువల సంతృ
ప్తికరముగ నున్నవిగాని ఆగ్స్టోబరు మాసపు తక్కువల తృప్తి
కరముగ నుండనేరవు. కాని అచిరకాలముననే పెన్సిల్వేనియా
మాసపు నవ్వములకుండు సర్వముగ నవ్వములు కలుగగలవు.
సలుమెరైను యుద్ధఫలితము లెట్లుండునదియు విచారింప
నగల్గెను లేదు. మిత్రవ్యయము గలిగియుంటిమేని యీసమ
రమువలన నినుమంతయు వెలుపుకొనిన నగల్గెను లేదు. మన
నాకాదళము లెట్లో యీవిజయమును జేకూర్చుకొన గలవు.
జర్మనీయుల నాకాదళమున నిరుత్సాహము ప్రవేశించినది.
ఆంగ్లనాకాదళమున నట్టిభావము కానరాక, శత్రునాకాదళము
నెప్పుడు ముందీదేరునుమా యని ఆంగ్లనావికు లెదురుచూ
చుచున్నారు.

కొందరు స్వల్పసంఖ్యాకు లితరభాగముల పైనికుల
గొనియాడుదురు; గాని స్వదేశ ప్రైవేటుల గొనియాడుదున్నారు
వీరలు స్వదేశీయుల నేమరియుండుట విచారకరము. గనుక మన
ప్రాముఖ్యతను కొరతపరచుకొనక యిందుకయాత్మ జ్ఞాన
మొనర్చుకొందము. యుద్ధమున మూడువంతుల ముప్పులు విజ
యము లభ్యమైనది.

సంధియత్నములు

సర్ ఎడ్వర్డు కార్నెస్ గారు

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—పోర్టుస్మిత్తులో జరిగిన
యుద్ధ ఆశయసభయందు సర్ ఎడ్వర్డు కార్నెస్ గారి రిట్లుచెప్పిరి.
మన పైనికుల ప్రయోగపైనికులను మించియున్నారు. రిచిస్ట్రాగు
నభయము సంధిచర్చలు జరుగుచున్నది. జర్మనీయుల యుద్ధ
నుండి సంధి లేఖలు వెలువడుచున్నది. అయినను యంతరకు
మన కెట్టి సంధిరాయభారమును జరిగియుండలేదు. అధినివేశన
ములయు, మిత్రులయు సలహాలేనియు మనము సంధిచేసికొన
మని జర్మనీయులు గ మ సిం ప మన ముఖ్యోద్దేశము. అంత
ర్జాతీయకాసనము లేదని జర్మనీవారి ఛాన్సల రినియుండెనని
సంధిరాయభారమున మనము గమనింపవలసియున్నది. జర్మనీ
వారు విజయమందవలయునని ఆస్పీయ, తురుష్క-రాష్ట్ర
ములు పోరాడుచుండలేదని మనకు స్పష్టముగ చెలియును.
రష్యామూలమున యుద్ధపర్యవసానమున కెట్టిలాభమునకలుగదు.
జర్మనీయుల వ్యాపారము నిపున మనము దగ్గ మొనరించి, యా
వ్యాపారము మన హస్తగత మొనర్చుకొనవలయును. జర్మనీ
యుల వలె యుద్ధమును సాగించినయెడల లాభములేదని జర్మ
నీవారికి విదిత మొనర్పవలసియున్నది.

నాకాదళమునకు కృతజ్ఞులు

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—నాకాదళాధికారులెట్లు ప్రక
టించిరి.—నైరుతిరంగమున కమాండరు లాకరు లావ్యను
గారి దళములుగనుపరచిన సాహసమునకు ప్రైవేటులెంతయు
కృతజ్ఞత కలియున్నవని కెరెస్పి-గారు సర్ ఎడిటర్ గెడ్డిను
గారికి తంత్రీవార్తనందిరి. లాకరున కంతకును వైరియైన జర్మ
నీయులు సంపూర్ణముగ నపజయమందువరకు వారిదళములు
పై తీరున మహాసంగ్రామమున సహకార మగునని రష్యా
మిక్కిలి ప్రాథత నుందియున్నారు.

ఈ మహాయుద్ధమున విజయమొంద నిశ్చయమై యుం
చును. నాకాదళము తప్పక సహకారమగునని వందన పూర్వక
మగు ప్రత్యుత్తరమును సర్ ఎడిటర్ గెడ్డిను గా రంపిరి.

లండను నగరమున తేయాకు.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—అహార పదార్థ పరిపాల
నోద్యోగి పక్షమున పార్లమెంటు ప్రజాసభయందు పార్కరు
గారిట్లు చెప్పిరి:—హిందూదేశమునను, సింహళమునను దొర
తనము వారే తేయాకును గొనున ధైర్వాటు జరిగినది. జనే రి
మాసము లోపున యీ తేయాకు ఇంగ్లాండునకు చేరదు. ఈ
లోపున సప్లములు మామూలుగ నుండును చిల్లరధరలు చాల
భోగము తక్కువ చేయవలెను.

నిజయోగవర్త సంస్కరణ శాసనము

లండను ఆగ్స్టోబరు 25:—వైశాసన మామోదింపబడినది.
దగ్గరగనుండు యుద్ధభూములలోని పైనికులను నావికులను
తమ వోట్లను టిపాద్యారా పంపవచ్చును. కాని దూరదేశముల
యందున్న వారు ఏకెంటులద్యారా వోటునీయవచ్చును. ఈ
యేర్పాటు యుద్ధసమయమునను, యుద్ధానంతరమున మొక
సంవత్సరము వరకును అచలు జరుగును.

భూస్వాములకు ముజరా

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—మట్టిచమురు దొరకు భూము
లను గూర్చి తిద్దుభాస్వాములకు ధనము నీయవలసినదను దొర
తనమువారి నూచనము పార్లమెంటు ప్రజల సభయందు నిరా
కరింప బడెను. పర్యవసానము ప్రాముఖ్యతని పరిగణింపలేదు.
అనంతరమున జరిగిన చర్చ యందు, ధనము నొసగ వలయు
నను మరతు తమ కయ్యమై బిల్లునకు కృతీరేకముగ వోటు
నిచ్చితిమని కొందరు సభ్యులు చెప్పిరి.

ప్రత్యేక సంధి వదలుతులు

శత్రువుల కల్పిములు.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—పార్లమెంటు ప్రజా సభ
యందు రాబర్టు సెసిలు ప్రభువిట్లు జెప్పెను:—రష్యా రుమేని
యా రాష్ట్రములకు భంగకరముగ పశ్చిమరాష్ట్రములు వైరుల
తోడ ప్రత్యేకముగ సంధి మొనర్చుకొన నన్నవని వదంతులు
ప్రబలియున్నవి. రష్యావారిని నిరుత్సాహపరుప వైరు లీతీరున
అసత్యవాక్యములను ప్రచార మొనర్చుచుండిరి. రష్యాను సమ
ర్థించుచు, రష్యా రాష్ట్రము మిటి వల బడ సి న స్వేచ్ఛ
నా రాష్ట్రము పదిలపరుచుకొనవరకు ఆంగ్లేయులు రష్యావారి
ని వీడరు. రుమేనియా రాష్ట్రము ధిక్కరముగ కష్ట పరంపర కో
ర్చి వైరులతో సతి సాహసముగ పోరాడినందుల కభినందన
ప్రకటించె యున్నది. వర్తమాన సంధిగావ్యయం దాంగ్లేయుల
రాష్ట్రమును విడిచివేయరని రుమేనియా రాష్ట్రములు దృఢ
ముగ నమ్మకచ్చును.

ప్రాస్తు

మరిరెండు గ్రామములను బట్టుకొనుట.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—నేటిసాయంకాల మొకతంతి
సంప్రమ వైరిలేఖకు డిల్లు తెలియజేయుచున్నాడు.—కుడి
భాగమున పార్టీ, ఫిలేయును గ్రామముల బట్టుకొనుటతో
మావిజయము పూర్తియయ్యెను. ఈ ప్రదేశములందును, వైసా
నువనమునందును శత్రువు లనేకతుపాకులను విడువవలసిన వా
రైరి. పరాసువారి బారినుండి తుపాకులదప్పించుకొనుట చాల
కష్టమని తెలిసికొనిన వెంటనే వారు గుట్టముల
ను కాల్చివేసిరి. ఆగ్స్టోబరు 23 వ తేదీకి లెక్రమించుకొనదలచి
న ప్రాంతములను దాటి మేము చాలవరకు మీదికేగితిమి.
పరాసుదళము లత్యంతతీవ్రముగ పోరాడెను. రక్షకబలములు
ఊగయము 9 గంటలపుడు ఓయిజీ యిని కాలవ కలిసమీప
మునం దుండెను. 'అడవులలో' దాగియుండు శత్రువైనికుల
దొంగించుట మొదలగాగల ననుబండు టాంకుబండ్లు చాల
సహాయము నొనరించినవి.

శత్రుస్థానములు విపదశనములు.

విమాన విజృంభణము.

శత్రు నష్టములు.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—పరాసువారి ప్రధానస్థాన
ములనుండి రైటరు విలేఖకుడిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు.—
ఉన్నత ప్రదేశములనుండి మమ్ములను పూర్తిగ వెడలించు
టయే ఎయిను సమరమున శత్రువుల యుద్ధము. క్రోనువా
లెనునులకు నడుచునండు నున్నత ప్రదేశ చివరభాగమంతయు
నిపుడు మా యధీనమున నున్నది ఇంతియగాక ఎయిలెటు ఆర్డ
ను లోయలు రెండును మా హస్తగతమై యుండునట్టి స్థానము
మాకు లభ్యమైయున్నది. ఆర్డెను లోయ ముఖమున లోయను
స్థానము కలదు. చురియును ఉత్తరకోసి అడవియందు ఎరిజన
రకును గల శత్రువుల రాకపోకలస్థానములగుండ ఉత్తరభాగ
ముకూడ మాకు లభ్యమైయున్నది. విజయమువలన కశీకృత
ములైన ముఖ్యస్థానములను సంపూర్ణముగ బలపరచుటకు చా
లకాలము పట్టును.

డెల్టా టాంకుబండ్ల దళము గూడ సహాయపడెను.

ప్రమాదము లెన్నిటిని తృప్తిప్రాయముగ జూచి నీవశ మెట్టి
కేలకు తన కర్తవ్యమును తుడుముట్టించు కొనెను.

ఆమెరికా ప్రైవేటులకు చెందిన వెర్మింగ్ నేనాని యుద్ధమును
జూచి జయింపబడిన స్థానమును పరీక్షించెను. శత్రువుల నష్ట
ము లపారములై యుండవలెను. నేల సారంగములయందు జర్మ
నీయు లధికముగ రిజర్వదళముల గూర్చి యుంచిరి. ఈ సారం
గము లన్నియు మా ఫిరంగిదళములచే దగ్ధమై, ప్రైవేటులు
నాశనమయ్యెను. నిలవ ప్రైవేటునకు చేసిన పరాకులవై మా
విమానములు యంత్రపు ఫిరంగులను బ్రయోగించినవి. లోయను
వైదమునందలి రైలుబండ్లవై గూడ నీవిమానములు బొంబు
లను వేసినవి.

శత్రుదళములలో గందరగోళము.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—పరాసువారి ప్రధాన కా
ర్వాలయమునకు దురుస్తై రైటరుగారి విలేఖకు డిల్లు ప్రాయము
న్నాడు:—మంగళవారమునాటి విజయముతో నాగక పరా
సువారు దక్షిణ పశ్చిమములనుండి ఆయిను
ఎటునీకాలవ ప్రక్కను ముందున కేగ నారంభించిరి.
వైసనువద్ద 600 కెక్కుడు మంది ఖైదీలు పట్టు
పడిరి. అందు దళాధికారి యొకడున్నాడు. కాలవకు దక్షిణ
ముననుండు జర్మనుదళము లల్లకల్లోల స్థితియందున్నటుల
క్రొత్తమాచనలు గనించుచున్నవి. పట్టుకొనబడిన అధికారి
కాగితములందు కృతీరేకపు టుత్తరువు లున్నవి. మొదట వెను
కకు మరల వలసినదియు పిమ్మట నెట్టికష్టములు వచ్చినను
గూడ తన ప్రదేశమును విడువకుండువలయుననియు నితని కుత్త
రువు లీయబడెను. మరియొక యుత్తరమునందు నాలుగు మో
టారు తుపాకులను విడువవలయునని అనుజ్ఞయొసగ బడెను.
ఆ కాలవకు దక్షిణమున ఎయిలెజీ లోయకు విడువనండు
పంక్తులన్నియు పరాసువారి యధీనమునందున్నవి. వాక్జేయి
లోనుండి చెరిగిన వరకుగల ప్రదేశమున పరాసువారు
దృఢముగ నిలచిరి.

నూతన పురోగమము నభివృద్ధిజేయుట.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—నిన్నరాత్రి పరాసువారి డిల్లు
ప్రకటించిరి:—ఓయినువియ నీకాలవ ఒడ్డున నిన్నటి సాయం
కాలము సరికి పట్టుకొనబడిన ప్రదేశములను దాటి నేటి యుద
యము ప్రైవేటు లన్నియు ముందునకు నడుపబడెను. పినను
గ్రామమును, వనమును, పార్టీనీఫీలాను గ్రామమును ప్రస్తు
తము మా చేతులలో నున్నవి. ఫిలానునందు మా రక్షకదళ
ములు ప్రవేశించినవి. దానికి దక్షిణమున మేము
మార్చిన్నను, ఛాపల్లి సెంటు డెన్చీని బట్టుకొంటిమి. మాబలా
ధికృతకోడి శత్రువులు విశేషపాదుగిరి, 20 తుపాకులను,
మోర్టారులను విడువవలసినవారైరి. పగటిపూట మేముసుమారు
2000 లకువైగా ఖయిదీలను బట్టుకొంటిమి. ఇచటయుద్ధము
నారంభించిన దానికి 11 వేలకుండు సభికముగఘైదీలు పట్టు
కొనబడిరి. అందు 200 మంది ఉద్యోగియులు. మూర్ఖజానెకుడి
భాగమున జర్మనులు నేటియుదము బొయిలీహామీనును ముట్టి
డించుటయేగాక కొంచెము మీదికిపోయిరి. అచటవారిని
మాతుపాకెదగ మాపివేసినది.

మరణము.

లండను, ఆగ్స్టోబరు 25:—సర్ విలేయును హిర్షల్ గా
రు చనిపోయిరి.

యుద్ధనౌకలు ముంచివేయబడుట.

లండను, అక్టోబరు 25:—పరాసువారిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు:—ఎయిస్ తు త్రైతమున ముఖ్యముగ లాకోయిరి, వెసుపోవెల్గు ముఖ్యప్రదేశము లందును, మాల్తేయిజను ప్రాంతమునందును జర్మనుల ఖరంగియుద్ధము చాల తీవ్రముగ నుండును. మాంట్సు డెసిండ్సు నెండులు ఛేరిగ్ను నువగుతును మా స్వాధీనమునకున్న క్రొత్త రంగమునందును వారు తీవ్రముగ ఖరంగుల గాల్చుచున్నాడు. శత్రువులు పరాతిదళయుద్ధము నొనరింప ప్రయత్నింపలేదు. చేవిగ్ను, వాడినను ప్రాంతమునందలి రక్షకవైయ్యముల నేకమంది ఛైదీలను బట్టకొనెనని. నిన్నటి యుద్ధమున మాఖరంగిబండ్లు గొప్ప సహాయము నొనరించినటుల తెలియుచున్నది. ఛైదీల సంఖ్య 3 నేలకు మించిపోవుచున్నది. కొల్లగొట్టిన కస్తువులలో 70 తుపాకులును, 30 ఖరంగులును, 80 మరఖరంగులును గలవు. న్యూజాండ్ యొడవుభాగమున ఖరంగి యుద్ధములు తీవ్రముగ నుండెను. సామోగూర్ను, మాచెలాల్ని, చామిలవద్దను, డామోటునకు పశ్చిమమునను ఖరంగి యుద్ధములు విశేషముగ నుండెను.

శత్రువులు వెనుకకుపోయిన విధానము

లండను, అక్టోబరు 25:—అరణ్య సహితముగ పినా నున కీశాస్యభాగమున నన్ను నుండలమును శత్రువు లలి కృత్ గలిన నీకుట చాల విచారనీయమని పరాసువారి ప్రధాన స్థానములను విశేషము దౌత్యములకుచున్నాడు. ఖరంగుల నుండి యెన్ని వెలువడుచుండ, కాలకయొక్క ఉత్తరపుగట్టు నున్న యరదనేలను రోడ్డును వైరులుచాటవలసియున్నది. కనుక వారసుభవింపవలసిన కష్టములు విశేషమని చెప్పవచ్చును. ఈ స్థానముననే వైరిఖరంగు లనేకములు మాచేబడినవి. వైరివైరుల లనేకుల నీస్థానముననే బంధించితిమి. గతసంవత్సరమున పోము నడియొద్దనుండి వెనుకకు నువతిన విధమున, నేనుగూడ జర్మనీయులు భలవృత్తులు గొట్టివేసి, నేరీలను దగ్ధ మొనర్చుచుండిన వైమానికులు తెలియజేయుచున్నారు. జర్మనీయుల నుండి బట్టిన క్రంగులలో రెండు ఖరంగులు చాల బలమైనవనియు, టార్నేకోల నీఖరంగులవ్యాపార ప్రయోగించుచున్నందు, 40 మంది మనుష్యు లొక్కొక్క ఖరంగికడ నుండుననియు పేరునుపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

పరాసువారి ఓడలు

లండను, అక్టోబరు 24:—గత వారమునందు పరాసు శత్రువుల చేత ఓడల సంఖ్య 980. ఆవటినుండి బయలుదేరిన వాటి సంఖ్య 1032. 1600 టన్నుల కెక్కును బరువుగల ఓడ ఒకటియు ముంచివేయబడలేదు. అంతకు తక్కువ బరువు గలవి ఒకటి మాత్రము ముంచివేయబడెను. నాలుగు ఓడలు ఎదిరింపబడినవి గాని తప్పించుకొనగలిగినవి.

ఆంగ్ల సేనానము లొనర్చిన గొప్పదాడి

లండను, అక్టోబరు 25:—క్విజుమాల్లు పేగుగా రిట్లు ప్రకటించిరి:—నిన్నటిదినమున లూసునకు తూర్పుభాగమున వైరివిమానములు ముట్టడింప ముల్పించెను గాని మా మన ఖరంగులు మున్నగు వానిలను వీటి యత్నము విఫలమయ్యెను. టార్నేకోయలకు దక్షిణభాగమున నేటియదరుమున వైరులు ముట్టడింపబడినవి. రెండు రిక్కుల కచ్చివ వైరిదళమును ఓడింప బడెను. పోయల్కూటలు తూర్పుభాగమున నిన్నటి రోజున సంధించిన కాకలిదళ యుద్ధములలో మేము వైరి వైరుల గొండవ బంధించితిమి. మాఖరంగి దళములు విస్తృతంబు, విమాన దళములు సార్వభౌమ పరిరక్షమున నుండు జర్మనీయుల యనుపదారులు యంత్రాలములపై బాంబులును వేసినవి.

సార్వభౌమ పశ్చిమ భాగమున నొకా కమానమును మూడు 2½ టన్నుల ప్రేలుకు సాదగిని బుర్రుకునమ్మిపై వేసినవి. నవ్వు బడికముగ సంధించి కొన్ని స్థలములయందు నిప్పంటు కొనెను. చరియొక దళము సార్వభౌమ పరిరక్షమున నుండు యిరువదాధిస్థానములు మున్నగు వానిపై బాంబులనే కములుగ వేసెను. బాంబులు గురి తప్పక నాయాస్థానముల యందు పడినవి. సార్వభౌమకత పోవుచుండెన వైరులబండ్లపై నొక పెద్ద బాంబుపడి బండిని ఛేదించి వెనుకకు. మొత్తముపై 500 బాంబులు వేయబడినవి. ప్రధానమున వారావరణ నువకులముగ నుండెను. గాని గాను కాను చుట్టునుపట్టి కష్టము ప్రారంభమయ్యెను.

తత్కారణమున మరలి వచ్చుటయందు మా విమానములు విశేషముగ శ్రమకొందెను. బుధవారమునా డాంగ్ల రంగమున వారావరణస్థితి స్వల్పముగ తేటపడి ఆంగ్లవిమానములు శత్రు వైరిక స్థానములపై 154 బాంబులను వేసినవి. మాక్రైయ విమానాలపై 12 ను, కందకములు మున్నగు బహిరంగస్థలముల యందును వైరికులవైనను బాంబులు వేయబడెను. ఆపూర్వపు సురుర మతితీవ్రముగ నుండెను. మా విమానము లారు గానవచ్చుట లేదు. శత్రువిమానము తెనిమిడితిని గూర్చితిమి.

వేయిమందిని బట్టుకొనుట.

స్ట్రాస్సు, అక్టోబరు 26:—ఏయిసీవద్ద నేటి దినము పట్టుకొనబడిన వైరిల సంఖ్య 1000 పూర్తియైనది. అన్ని విధములగు తుపాకులను గలసి మూడు 100 వరకు పట్టుకొనబడినవి.

జర్మనీయుల యుద్ధతంత్ర మంతయుగట

మామోసాయ ప్రారంభము.
లండను, అక్టోబరు 25:—విశేషరాజ్యాంగ విధానమును గూర్చి ముచ్చటించుచు పరాసు రాజ్యాంగసభయందు బాట్టోగారిట్లు పలికిరి:—పరాసువారు రష్యావారితోడ గాఢ ప్రేత్రికలిగి రష్యా సేనలయందు దృఢవిశ్వాసము కలిగియున్నారు. శత్రువుల యుద్ధతంత్రయనాగి, విశ్రమించియుండు విరోధములు కల్పించు యుద్ధమును వారిపుడు ప్రారంభించిరి. ఈవిషయమును గూర్చి మునుందు జరుగు విశ్రమండలిసభ యందు కట్టుదిట్టములు జరుగును. పరాసువారికి ఆల్సేను లొరెయను రాష్ట్రములు దఖలుపడుట యత్యావశ్యకము.

పశ్చిమరంగమున వర్షము

లండను, అక్టోబరు 26:—ఈవెను పరిసరముల యందాంగ్ల పరాసు దళములు మాట్టడికార్యము నారంభింప నవి జయప్రదముగ సాగుచున్నవి. నిన్నటి రాత్రియందు విస్తారముగ కర్షించెను. ఇంకను వాన వెలియలేదు.

పరాసువారు శత్రుస్థానము నాక్రమించుట.

లండను, అక్టోబరు 24:—పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—వైరియులు నేటి యుద్ధమున వైరిగ్రామము డ్రెయిబ్యాంకుల నడుచు మేము ముట్టడించి నెండు జాస్పిక్కు, కనర్చిక్కులను చాటితిమి. నేల క్రమముగ లేక యిబ్బండిగ నుండినను మావైయ్యముల సంతరమున ముందునకు సాగినవి. డ్రెయిబ్యాంకు, సాఫ్ గోడు మున్నగు శత్రుస్థానముల బట్టి వైరివైరుల సుకందమందిని బంధించితిమి.

రుష్యా

ప్రారంభపు పార్లమెంటు సమావేశమగుట.

వెట్రోగ్రాడు, అక్టోబరు 25:—కానససభ యొకను జరుగనందున ప్రారంభపు పార్లమెంటు సమావేశమయెను. యుద్ధమంత్రి వెట్రోగ్రాడు రా సమయమున నిట్లు చెప్పిరి. శత్రువులు రష్యాలోనికి తొమ్మిదివల ముఖ్యకారణము తామందు మాటయన రష్యా మానసికాభిప్రాయమున మాన్యులిగించి నీచుగు సంధిని గానింపవలయుననియేగాని వేరుకాను. వైరికులును వైరికాశితులును వైరికబలమును పూర్వపురితిని బలవత్తరము గావించి ప్రయత్నించుచున్నారు. దొరతనము వారు శిక్షాధికారుల నియమింప జూచుచున్నారు. వీరిలన 43 గంటలలోగా కాంతి నెలకొల్పబడగలదని నమ్ముచుకున్నది. వైరికులేమాత్ర మాజ్జునిరిన బహుకతముగ శిక్షింపబడుదురు. పిచ్చుట నావికాధికారి వెడరెసిగ్గిగారు మందుగుండు సామగ్రిల తయారుచేయుటలో నెట్టిలోపములున్నదియో, తయారుచేయబడిన కస్తువుల రాకపోకలకు తగిన ఏర్పాటులు గూడ చేయబడలేదనియు, హెర్సింగు ఫార్ముకట్ట అధికారులను నావికులకును విశేషముగ మనస్పర్ధలు గలిగినవనియు నెత్తుకు చెప్పెను. అచ్చట రక్తము కండ్లజూచునంతవరకు గూడ వచ్చెనట. పిదప నవోగ్య విశ్వాసమున నాకలహము లుండినవి. రీగా యుద్ధమున నుద్యోగియులును నావికులును బాగుగ పనిచేసియుండిరి. రష్యాదేశమున సాధారణపు ఆర్థికజీవనము పునరుద్ధరింపదలపోయిన వైరిదళములు తమ్ములామే గాపానుకొనకూడవలయును. వెనుకనుండు దళములనిన నవి నాశయించుకొన గూడదు. కెరెస్కిగారు ఎలిగ్గి పుగారి యభిప్రాయమునకు తమ యసమ్మతినిబలిపి వైరికులు తమధర్మమును

నిర్వర్తింపక పోలేదనియు, వెట్టివాండ్రును, అవిధేయులును నీచుధర్మ నల్లరుల గావించుటకు రష్యాదేశమును విశ్రమించుచు వారును గలసి క్రొవ్వనుపండుగలోపున గౌరవనీయుగు సంధి సునరించుకొని యుండురని తెలిపెను.

వెట్రోగ్రాడు, అక్టోబరు 25:—క్రాస్న టాడెటును జనలు విడిచివెట్టి పోవుట కారభించిరి.

ఫిన్లండు సముద్రశాఖను గాపాడుట

హెల్సింగ్గిన్, అక్టోబరు 25:—రుష్యును నావికాదళములు ఫిన్లండు సముద్ర శాఖా ప్రదేశమును గాపాడుటకు పూర్తిగ సిద్ధమై యున్నవి. మాను స్వీడనును విడుదల నపుడు నాకాధికారి జూపిరేక్షిని అన్ని వాటల యందలి వారును విశేషముగ బాగడిరి. ఈనగరమున కంతగా భాధ గలుగలేదు. దాని విడుదలకు తగిన ప్రయత్నములు గావించ బడలేదు.

రాజకీయ వ్యాపారస్థులు

మాస్కానగరమున సమావేశము

లండను, అక్టోబరు 26:—సుమారు వెయ్యియందొ రాజకీయవ్యాపారవేత్తలు మాస్కానగరమున సమావేశమైరి. కార్మికవైరిక ప్రతినిధివర్గములయనపుడు చక్కబరుపలేకపోయెను. తత్కారణము నిట్టిసభలు జరుగుట తత్పక్షికులందరు సంఘీభవించుచుండి రని స్పష్ట మొనర్చును. యుద్ధమును సాగింప ననుభవమై, దేశావశ్యకతల దీర్చు శక్తిలేకపోయినందున కార్మికవైరిక ప్రతినిధిసంఘముయొక్క పలుకుబడి క్షీణించుచున్నదని సుస్థులువా పత్రిక, ఇన్వి విస్టియ వ్రాయుచున్నది.

రీగాప్రాంతమును శత్రువులు విడిచిపోవుట.

లండను, అక్టోబరు 24:—రుష్యులు అధికారుల్లిలు ప్రదురించుచున్నాడు.—రీగా ప్రదేశమున పోస్కెపు హెర్కోడ్డు సమీపమునను జేగలు సమీపమునను శత్రువులు 15 మైళ్లు వెనుకకుపోయిరి. కొన్ని ముఖ్యప్రదేశములలో మా వెనుక దళములు వెనుకకు మరుచు జర్మనుల గలసికొనినవి. వెనుకకు మరలునపుడు శత్రువులు దారిలోనుండు కట్టడములు, రోడ్డులు కంఠెనలు మొదలగు వానిని పాడుచేసెరి.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ

భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్.

సం॥ 1874 స్థాపితము హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

నిలువ సొమ్ము రిక్త కోట్లరూపులము.
ఇంతవర కిచ్చివేసినది 5 కోట్లరూపులము.

ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేయబడెను, ఎంజావమెంటు భీమాకన్న సురక్షితమగు పెట్టుబడి వేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలిసిదారు నకు వృద్ధాప్యదశయందు నమ్మక మగు ఆదాయమును సమకూర్చుటయేగాక, పాలిసిదారునికి అకాలమరణ మగునేని ఆతనకుటుంబమునకు జీవనోపాధియు కలుగును. స్థిరమగు ఆదాయములు లేని వారలకును పెద్ద కుటుంబీకులకును ఇది చాల సౌకర్యమగు మార్గము.

WANTED Agents & Canvasers in Telugu Districts.

Apply to:—

The Superintendent of Agents
ORIENTAL LIFE OFFICE
C/o Post MASTER,
BEZWADA.

OR TO:—

The Branch Secretary
ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,
Post Box No. 8, Madras

UNITED PROVINCES

MOHORRUM AT LUCKNOW.

LUCKNOW, October 26. Ramtula passed off quietly yesterday, thanks to the good work of the police headed by Mr. Hamilton, Superintendent, and Inspector Yusuff Hussain. Special credit is due to the latter officer. The Hindus will hold no ceremonies during Mohorrum, but will resume them on Monday.

South India

The Besant Release.

European Action at Ootacamund.

OOTACAMUND, October 26. A meeting at which every non-official European in this station, including a large body of planters and residents in the district, was held at the Assembly Rooms at noon with the Hon'ble Mr. E. F. Barber in the Chair. The hall which was full was most tastefully got up with flags. The speakers included the Hon'ble Mr. E. F. Barber, who introduced the object of the meeting, viz., to form a sub-branch of the Madras European Association. Mr. Rogers spoke as Secretary of the Planters' Association, Mr. Dandison moved the following resolution:— That this meeting of the members of the European Association do approach the Madras branch of the European Association with a view to starting a sub-branch of the Association in the Nilgiri district with headquarters at Ootacamund. Mr. Oakes seconded the resolution. Mr. Rowlandson spoke at length supporting the claims of Anglo-Indians to a voice in the Government of this country. Mr. Coudell, who also supported the claims of the Anglo-Indians, gave a history of the Theosophic movement from Madame Blavatsky downwards and described the present day theosophical society and said that he gave these notes not from his own mind but out of their own books. Mr. E. W. Stoney spoke from his experience of almost half a century of India as the present moment being unfit for Home Rule, while Mr. Burke wished to know where the Ruling Princes of India came in in the proposed Home Rule scheme, and whether these princes would submit to Brahmin Government. The resolution was carried and a very large number of gentlemen as well as ladies put their names down as joining the European Association. It was the best attended and most enthusiastic meeting of non-official Europeans known on these hills.

Mohorrum Disturbances.

Victims Well Looked After in Hospital.

OOTACAMUND, October 26. Consequent on a Christian funeral passing through the main street of Kandal where the Mahomedan Mohorrum gods were being moved, a serious fracas took place on Wednesday. The funeral party were compelled to deposit the coffin on the ground and several of the funeral party were beaten and had to be admitted into the hospital. Some fourteen persons are under arrest in consequence.

BRIEF TELEGRAMS

Dussehra festivals passed off quietly in Bankipore and Peshawar.

The Lieutenant-Governor and staff will come down to Rangoon from Maymyo on the 13th November.

It is understood that the externment order passed by the Madras Government against Mr. Vishnu Raghunath Karandikar formerly sub editor of "New India" has now been cancelled.

Due to derailment of 8 wagons between Jakhal and Himbatput the line is unsafe for passage of trains. All passengers and mails are transhipped at the scene of accident.

At the Mission Mill which is one of the most thickly populated suburbs of Coonoor mainly inhabited by Indian officials, yesterday afternoon, a Young Men's Indian Reading Room was opened before a crowded gathering.

During the week ending October 20th the total mortality from plague stood at 9,936 against 19,626 cases. The following were the provincial figures: Bombay 4481, Madras 961, Behar 71, United Provinces, 817, the Punjab 157, Burma 178, Central Provinces 965, Mysore 864, Hyderabad 792, Central India 760 and Rajputana 990.

The new camp for Turkish prisoners in Rangoon is about to be completed and preparations are being made for building another. Turkish prisoners certainly lead pleasant life and seem very well satisfied with their lot. They have good housing good food and best of all they were away monotony by sports and entertainments of different kinds.

Dussehra and Mohorrum celebrations in Lahore passed off in a quiet and orderly manner yesterday. The Ramilla celebration took place as usual in the maidan below the fort and was witnessed by large crowds including some European ladies and gentlemen. Police arrangements were excellent. Many Mahomedans were present and harmonious spirit prevailed between the two communities.

The Secretary of the European Association, in Calcutta has received a cable from London advising that an influential meeting will be held in London on the 30th inst with Lord Sydenham as Chairman to support the view of the European Association with regard to the recent action of the Secretary of State for India in releasing Mrs. Besant and her co-workers and also to discuss the object of Mr. Montagu's visit to India. The Council has wired all branches to cable direct to any of the leading men of their districts who may be at home retired or on leave asking them to attend this meeting if possible.

ఆసియన్ సెంట్రల్ గార్డెన్ రెండవ యువనాట్యము

(౧౮ సం. చిక్ శేషము.)

వర్తమానము.

వర్తమానము రాజకీయము లందిపుడెట్లు కల్పించుకొనుచున్నారో. వారిస్వదేశమునందే వారికభ్యంతరములు కలుగుచుండుటలననే మానవులందరు నొక్కటియే తెల్లవారికి వారిచేశములలోను విదేశములలోను గూడ సదుపాయము లన్నియు నుండవలెననుట కాధారము లేదు. పోత్రమాభివృద్ధికి దొరతనము వారు వర్తమానమునట్టి సహాయమును చేయుటలేదని వర్తమానముచున్నారు. ఇందులకు దొరతనమువారట్టి విద్య నివట నొసంగజాలరు అందులకు జాతీయవిద్య సుప్రముకావలెను. కర్మ విద్యప్రబలనలెను సాహిత్య పాండిత్యి కోరిన వారందరకు కర్మవిద్య నవ్వసించవలెను. అట్టికర్మవిద్యలను నేర్చుకొనగోరువారిపుడు జపాను మున్నగు విదేశములకు పోవలసియున్నది. అట్లు కర్మవిద్యలనును స్వదేశ సంస్థానములందు సలకొల్పుబడుచున్నవి. వర్తమానము నియోజనాధికారము కలిగినవో అట్టివానిని వారు కులభముగ నెలకొనజేయుదురు. పంచమములలో విద్యాధికులగువారు వారిసంఘమునకు ఏల ప్రతినిధిగ నుండ గూడ గు? మీరు నియోజనాధికారము రాగానే మీరు బ్రాహ్మణుల నందరిని రాజ్యాంగ సభనుండి తరిమివేసెదరు. ఇప్పుడు బ్రాహ్మణులు చేయుచున్న తాను కూర్చుండిన వృత్తికాదు తానేనరుకుకొనువాని వైఖరి నున్నది. జపానులో సుమారులు చేసినపని నేడు హిందూదేశమున బ్రాహ్మణులు చేయుచున్నారు. భారతమాత పాదముల కడ తమ స్వాతంత్ర్యముల సమర్పించుచున్నారు. బ్రాహ్మణే తరీద్యమమునకై పనిచేయు బ్రాహ్మణులు లజ్జకుడుగా నన సరములేదు. అతడు తన వర్తమానకై పనిచేయుటలేదు. తన దేశమునకై పనిచేయుచున్నాడు. అతని స్వాతంత్ర్యము అతని అర్హత సభిక్తము చేయుచున్నది. ఏది ఎట్లున్నను ఏ దేశమునందైనను శ్రేష్ఠులే వైశిష్ట్యమును. మీరు నియోజనాధికారము రావలెను. అప్పుడంతయును మీరు లభించును గాన నా ఆధికారమును మీరు తగ్గని యగుడారు. మీరిప్పుడు ప్రత్యేకసంఘ ప్రాతినిధ్యమును కోరి పరిక్షించుట కభ్యంతర మేమియునులేదు. ఇతర దేశముల వారిట్లు మొదట చేసియే ఆనుభవము వలన నిజమును గ్రహించగలిగిరి. వర్తమాన కార్మిక స్వాతంత్ర్యము లభించిన గాని పరిశ్రమ లభివృద్ధి నొందనేరవు. గాననే వారు రాజకీయములలో కల్పించుకొనుచున్నారు. పోత్రమ లభివృద్ధి కావలెనని ప్రారంభదశలో రక్షణ మనసరము. ఆ ఆధికారము మీరు స్వపరిపాలనమున గాని కలుగదు. మీరు ముఖ్యముగ జాతీయాభివృద్ధిని వాంఛింపవలెను. తరువాత సామ్రాజ్య సేవ మొనరింపవలెను. లేకున్న మీదేశ మపకృష్ట పదార్థములను పండించి ఇతరుల కందించుటకు భూమియే యగును. సామ్రాజ్య సేవ కొర కాత్మ వివాళమున కంగీకరించుట భర్త నిర్వహణము కాజాలదు.

ముగింపు

ఇట్టి విషయములను గ్రహించుటకు గ్రంథపఠన మధికముగా నుండవలెను. మీరు చదివి గ్రహించిన అభిప్రాయములను వ్యాప్త మొనరింపుడు. మన ప్రతికక్షులే మన మత్తము బోధకులు. వారి వాదములలో గ్రహింపదగినవానిని మనము గ్రహింపవలెను. మహావైశ్వర్యమును నాగరకతను బడసి స్వదేశములకు సోభిమానము మైన దేశము మరల నాయున్నత స్థానమును బడయుటకంటె వినదగినదే. కనదగిన దే. భావి సంతతివారికి స్వపరిపాలనాధికారమును కలిగించుటకు స్వాతంత్ర్యము మొనరించుట మీ విధియని మీరు గ్రహించి మాతృదేశ సేవ నొనరింపుడని విసేంటుకొను నుడివి.

మొహరము ఉత్సవములు:— కందాలలోని పెద్దవీధిలలోనుండి మహమ్మదీయుల మొహరము ఉత్సవము సాగుచుండెను. క్రైస్తవులు కొందరు కనమ నెత్తుకొని యాచారిని బోవుచుండ నిరుతేజవారికిని కలహ మారంభమయ్యెను. క్రైస్తవులు తమ శకపువెట్టెను నేలదింపి, మహమ్మదీయులలో పోరాడవలసినవైనను. క్రైస్తవుల నేతులు గాయపడి, వైద్యశాలలో నున్నారు. 14 రు వ్యక్తులు ఆరెట్టు చేయబడిరిని ఉదకమండలమునుండి తెలియవచ్చెను.

బ్యాంకింగ్ మునసు, పిసాకరులను మొహరము, దశరా ఉత్సవములు ప్రమాదములు లేక కాంతిగ జరిగినవి తెలియవచ్చినది.

కృష్ణరావునాయుడుగారి అత్యుత్సాహ వ్యాయామ

ప్రదర్శనములు.

కృష్ణరావునాయుడుగారు బాహ్య పురవాసులు. వీరిమనుసు యిరువది యొకటి సంవత్సరము బుండునని చెప్పిరి. వీరు చెన్న పురినుండున్న సంగతి మాకు తెలియగానే, బక్సోరియ హాట్టులలో సహనవమి దినమున విందగుటచే, వారిని మేమా హాట్టునింప వారు హాట్టులకు దయచేసిరి.

ఆ నాటి సాయంకాలము హాట్టులందు వారు తమ వ్యాయామములు ప్రదర్శించిరి. వీరు మొదట, నలుగురు మనుష్యులు కూర్చుండుటకు పీఠకలిగినట్టియు, ఆరున్నర టన్నుల బరువుగలిగినట్టియు మోటారుబండియొక్క ముందు చక్రములలో నొక దానిని బట్టుకొని 15 గుత్తుముల శక్తిని నాపివేసిరి. వెంటనే బండికి వెళుకనుండి నడుముకు త్రాళ్లు కట్టుకొని 20 గుత్తుముల శక్తిని నాపివేసిరి. అటుపిమ్మట వీరు బండిని తమ పిపురీయగుగ పోనిచ్చుకొనిరి. అటుతరువాత కొంచెము నేపుండి సుమారు రెండు వందల పది పాములు బరువుగల నల్లరానిని పుడ్లతో భూమినిద రెండడుగులు పైకెత్తిరి. తదనంతరము వీరు తమ శరీరవృద్ధిని చూపి తమచే నూతనముగ కనిపెట్టడిన వ్యాయామములు చూపి యున్న నందఱును పంతోహముభియుండు నోలలాడించిరి. వీరు తెలిగ్రాపు తీగను విరుగ దియుదురు. సామాన్యపు గులపమును వదిలివేయుదురు. ఇనుపగొలుసును తెంచివేయుదురు. తగిన పరికరములు దొరకక పోవుటచే యీ మాడు పనులు చేయలేదు. ఇంజనీయరుగ కళాశాలావరణములో గొలుసు తెంపుటయు, పలుగు వంచుటయు, చేసియుండిరి.

వీరింత చిన్నతనముననే యిట్టి యుత్సాహ ప్రదర్శనముల గావించు తెంతయు ప్రశంసనీయము. వీరివృత్తు తనచే కనిపెట్ట బడిన వ్యాయామములు కాపిరెట్లు చేయించు కొనుటకును, వ్యాయామములకు తగిన, అనగా రెండడుగుల నిడివిగల, రబ్బరులను తయారు చేయించుటకును ఇష్టమునకు నచ్చియుండిరి. వీరు విశేష భాగ్యవంతులు కాదు. వీరు తలపెట్టిన కార్యమునకు ధనమనసరము. వీరికి తగు ప్రోత్సాహ మిచ్చిన త్వరలో దేశమునకు యశము దెక్కునని నమ్మకము కలదు. వీరికి చెన్న పురాండ్ర సభవారిక పతకము సచ్చిగౌరవించిరి. ఇదిగాక వీరికను అనేక వెండి బంగారు పతకముల మొందియున్నారు. కావున ఆంగ్లముండు తరుణము బోనివ్వక తగు ప్రోత్సాహ మిత్తురుగాక యని కోరుచున్నాను. (విక్టోరియాహాట్టుల నివాసి.)

మైసూరులో సహకారపరపతి.

క్రొత్తగా రిజిస్ట్రేషన్ పనికి నియమితులగు కె. ఛండి ని.వి. గారి ప్రయత్నములవలన మైసూరు నెంట్లు, ప్రావిన్షియలు కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు రెండును కలుపబడినవి. రూరలుకాడిటు సానైటీల పనిని పరికించుటకు గూడ వీరు నిశ్చయించి సర్క్యులరులను పంపిరి. మైసూరులో సహకారోద్యమము ప్రారంభమై 12 వత్సరము లైనది. 1000 సంఘములు పనిచేయుచున్నవి. 65000 మంది సభ్యులున్నారు. 60 లక్షలు పనుల నిమిత్తము మూల ధనము కలదు. సభ్యులకు బడుల్లనిచ్చుటయే ఈ సంఘము లెల్లము చేయుచున్న ముఖ్య కార్యము. ఇందులను గూర్చి గ్రామ సంఘములు గావించిన పనిని పరికిరింప వలెనని రిజిస్ట్రేషన్ గారు నిశ్చయించిరి. ఆయా సభల సభ్యులందరిని సమావేశ మొనరించి ఆ సమావేశములందు విషయములను గ్రహింపవలెనని. ఈ వత్సరము యుగియులోపల ప్రతి ఇనస్పెక్టరును కనీసము 8 సంఘములైన పరిక్షింపవలెను. 8 సంఘములకు తక్కువ పరిక్షింపగూడదు. సమస్థులు 12 సంఘములనుగూడ పరిక్షింపదగును రీక్ష జరిగిన వెంటనే నివేదికములను పంపవలెను. తానుచేసిన పనినిగూర్చిగూడ ఇనస్పెక్టరులు కొంత వ్రాయవలెను.

పంచముల సమావేశము:— ధార్వాడ మండలములోని పంచము లందరును హుల్లిలో 25-వ తేదీని గావుబహదరు ఎస్. ఆర్. కొడెగారి యాధిపత్యముక్రింద సమావేశమైరి. వర్ణవివక్షతను నడుగంటించితియ దొరతనమునా కాసన మొనర్పవలసిన దనియు, నిన్ను జాతీయులకు ప్రత్యేకముగ కొన్ని యాద్యోగములను నిలవజేయవలసినదనియు, తమ లాభముల గాపాడుకొనుటకై సామ్రాజ్యవి కాసనసభలకు తాము ప్రత్యేకముగ ప్రతినిధు లనువుకొనుటకు నియోజకవర్గముల నేర్పాటు చేయవలసినదనియు దొరతనమువారిని ప్రార్థించు తీర్మానము లానగ్గుబడెనని వ్రాసానండి తెలియవచ్చినది.

“అమృత కో” యంత్రముల క్లాడ్ పెట్రోలులో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను సీమీ వాడు రయిద సముదాయములలో నేర్పుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసిన వారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అన్నయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడవగలదు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వస్త్రస్టాక్లో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరునారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయును.

జెస్టు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
327 పోస్టుబాక్సు నెం. 63 మదరాసు.

ఆంధ్రోద్యమము

మొదటి యై దాండ్రమహాజనసభలయందలి

సన్ధాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల యువన్యాసములు,
వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములు గలవు.

వెల రూ. 1-8-0.

పోస్టేజి వేటు.

ఆంధ్రప్రతికా కార్యాలయము.

7, తంబుకెట్టి పీఠి, జార్జిటౌన్, మద్రాస్.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.
కరోలా.

వాసనలేదు, ఏరుచిలేదు,
ద్రవవదార్దము, పులితేపురాదు,
భేదము గావు, దినము కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి సుస్థాయీసము
గ అయ్యేలాగున గర్భ శోధన
గావించును.

½ పౌను, 1 పౌను సీసాలు
సీసా 1-8 వెల
రూ. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రీ జరు గారి
లీవరు టానిక్.

పైత్యమునకు మంచిమందు.
రోగులకు సంభవించు తల
నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య
మువలన గలుగు బాధలకును,
అలవలకును, ఆకలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తిరుగుటకును, విసు
గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.

సీసా వెల రూ. 1-8-0.

కుల్ హట్టి.

ఎరువుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమినలాడు నలుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్పు
గలదు. సబోఫలితము
శాశ్వతము.

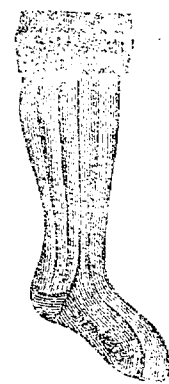
ఈ సామ్యూయల్ హై పెట్టె 1-8
రూ. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు

హండులు గోరునప్పుడు యీవ ప్రతికేడునుదాహరించ గోరెదము

362

Encourage Swadeshi
Industries
BY
Buying Swadeshi Goods
ANDHRA KNITTING
FACTORY,
220, CHINA BAZAAR ST.
MADRAS
Socks and Stockings
in different colours
and sizes can be had
at moderate rates.
Trial orders Solicited.
805

TRY AT ONCE!!

TRY AT ONCE

AMRUTANJAN

BEST INDIAN PAIN BALM.

PRICE ANNAS 8 PER BOTTLE

SOLD EVERYWHERE.

Our Catalogue sent free on application.

AMPUTANJAN DEPOT,

Bombay & Madras.

శుక్లనష్టమునకు దివ్యోషధము

శుక్లనష్ట వ్యాధిగ్రస్తులకు విద్యాధులకు

అమోఘముగ పనిచేయును. వెల రూ. 1.

కె. ఎల్. ఎఫ్. సింగ్ బ్రదర్సు

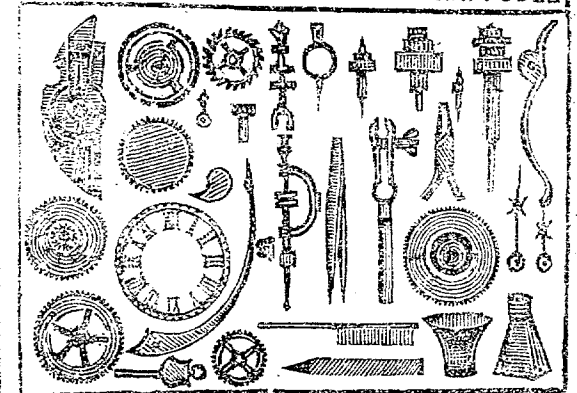
(915)

నేటిపు డాక్టరు, రాజమహేంద్రవరము.

కళిటలాగు

ఉచితముగా పంపబడును.

TOHFAFROSH WATCH CO. DEALERS IN WATCH MATERIALS & TOOLS

TOHFAFROSH WATCH & Co.,

Dealers in Watches Materials, Tools

BHENDI BAZAAR, POST No. 9, BOMBAY.

(911) ఈ తీర్మానము ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలయును.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెనుగుభాషలో రచింపబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి. ఇంటి వాసువుల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషోత్తమ ఈ గ్రంథము చూచినచో వా రంతట వారే వైద్యము చేసు కొనగలరు. వెల రూ. 1-4-0

2. పైయిఫాయీసు ఫీవరు అను విషయ జ్వరము. ఇది ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. వెల రూ. 1-0-0
3. సరస్వతి సమాజము పులకర్త లక్ష్మీనరసమంజుగా రచిత వ్రాయబడిన స్వరములుగల మంగళహారతుల శిశికము. యీ గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసిది. ప్రతి శుభకార్యమునకు దానిలో పాటలు అకళ్యము. వెల రూ. 0-8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక పాపులోని దొరకును. 750
జి. లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి బి. ఎ., రుగిహోమ్, కాకినాడ.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు.

దీనియందు సంచరి
తుల్యములగు వస్తువులు
చేరియున్నవి. చెల్లిసం
బంధమును పుండ్లు, దు
రదగజ్జి, పాడలు మొ
దలగు నర్క వ్యాధులు
అత్యశ్వర్యముగా లా
గగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, నడుపును, వాడెమును
యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిశిల్పవై
యా హనుమాన్ గుర్తు బాగ్రత్తగా గమనింపుము. (751)
రంగనాథం శైలి అంబు బ్రదర్సు, మదరాసు.